

COFFEE

Μια ιστορία εγκλεισμού

ΒΟΥΝΑΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Τίτλος:ΟΟΦΕΕ(Μια ιστορία εγκλεισμού)

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το animation θέλει να καταδείξει μορφές εξουσίας που υπάρχουν στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Όλοι σαν παραγωγικά μέλη-γρανάζια ενός οικονομικού συστήματος, παράγουμε αντίστοιχα οικονομικά οφέλη τα οποία αδυνατούμε να καταναλώσουμε και να απολαύσουμε, είτε λόγω έλλειψης ελεύθερου χρόνου είτε λόγω φορολογίας κ.λ.π. Κάθε μέλος πλήττεται από τον λεγόμενο ιδρυματισμό, δηλαδή το εσωτερικό φόβο που δημιουργεί ανικανότητα και καθιστά απίθανη μια αλλαγή- παύση-απαγκίστρωση από μία καθημερινότητα που δεν εξυπηρετεί καμία ανάγκη του κοινωνικού μέλους πέρα από την επιβίωση. Εάν προσπαθήσουμε να σπάσουμε αυτές τις φαινομενικές αλυσίδες, το μέλλον μας σαν κοινωνικά μέλη είναι δυσοίωνο. Οι παραπάνω καταστάσεις δε διαφέρουν σε πολύ από την καθημερινότητα ενός φυλακισμένου, ο οποίος αντίστοιχα δουλεύει για οικονομικά κέρδη κρατικών μηχανισμών, δεν έχει επιλογή να αντισταθεί σ' αυτό που του επιβάλλεται και πλήττεται από ιδρυματισμό. Το κράτος καθημερινά παρεισφύει στην ανθρώπινη ζωή, μέσω διάφορων μηχανισμών όπως η διαπαιδαγώγη, η στρατιωτική θητεία, η αυτοπειθαρχία, ο πανταχού παρών πανοπισμός που φαινομενικά караδοκεί να εντοπίσει τον μη-κανονικο, μη-πειθαρχημένο άτομο. Όλοι εστερνίζονται άκριτα τις παραπάνω καταστάσεις κανοντας την διαφορετικότητα να αποτελεί ατέλεια. Πώς λοιπόν οι θεσμοί του εγκλεισμού να μην γίνονται ευρέως αποδεκτοί όταν αποτελούν γνώριμα μονοπάτια που γίνονται ορατά σε καθημερινή βάση αφού επιβάλλονται ως μηχανισμοί μεταμόρφωσης των ατόμων. Όσο η ζωή εν μέσω κράτους αποτελεί το μοναδικό σενάριο, Οι μηχανισμοί εγκλεισμού και απομόνωσης θα στιγματίσουν και θα υπονομεύουν την διαφορετικότητα.

VOUNATSOS ALEXANDROS
SUPERVISOR: SPYROS PAPADOPOYLOS
OOFEE(A STORY ABOUT ENCLOSURE)

This Animation wants to show forms of power that exist in the everyday life of people. All as productive members of the economic system, we produce economic benefits that we can not consume or enjoy either due to lack of free time or due to tax etc. Each member suffers from the so-called institutionalization, that is, the inner fear that creates impotence and makes it unlikely a change-pause-disengagement from a daily routine that does not serve any need of a social member beyond survival. If we try to break these seeming chains, our future as social members is ominous. The above situations do not differ much from the everyday life of a prisoner, who works for economic gains of state mechanisms respectively, has no choice to resist what is imposed on him and suffers from institutionalization. The state daily interferes with human life through various mechanisms such as education, military service, self-discipline, the ubiquitous panoptism that seemingly struggles to identify the unregulated, non-disciplined individual. They all emphatically espouse the above situations by making the difference as a defect. So how do institutions of imprisonment not be widely accepted when they are familiar pathways that are visible on a daily basis as they are imposed as mechanisms of transformation of individuals. As long as life in the state is the only scenario, Closure and Isolation mechanisms will stigmatize and undermine diversity.

Περιεχόμενα

Θεωρητικό κείμενο	σελ.5
Storyboard	σελ.25
Ετεροτοπίες-χώροι εγκλήσιμου- σκηνές	σελ.33
3D modeling animation	σελ.57
Φωτογραφίες	σελ.75
Βιβλιογραφία	σελ.97

1.

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Εισαγωγή

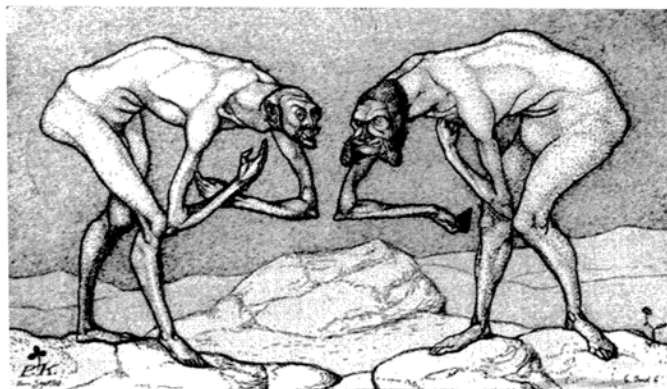
Η ανθρώπινη πραγματικότητα αποτελούσε πάντα το πεδίο άσκησης των τιμωρητικών πρακτικών και πειθαρχιών. Είτε μέσω βασανισμού του σώματος, σε παλαιότερες εποχές, είτε μέσω της προσπάθειας ολοκληρωτικού αναπροσδιορισμού της συνείδησης, στις πιο σύγχρονες, η ανθρώπινη οντότητα έχει χρησιμοποιηθεί κατά κόρον στην προσπάθεια της ολικής εξάπλωσης της κοινωνίας επιτήρησης. Το σώμα, από το 18ο αιώνα και μετά αρχίζει να καταλαμβάνει τιμωρητικές πρακτικές, πολύ σεμνεότερες σε σχέση με το παρελθόν. Ο νόμος περνάει, από τις πρακτικές της κατακρεουργήσης και του βασανισμού του σώματος προς εφαρμογή της ποινής, σε μία λογική της στιγμιαίας επαφής. Το σώμα πλέον δεν αγγίζεται ή αγγίζεται όσο το δυνατόν λιγότερο προκειμένου να υπάρξει πρόσβαση σε κάτι από αυτό που δεν ταυτίζεται με το ίδιο το σώμα. Έτσι στα τέλη του δέκατου όγδοου αιώνα και στις αρχές του δέκατου ένατου, η κοινωνική συνάντηση προς θέαση της τιμωρίας αρχίζει να εξαφανίζεται, το τελετουργικό της ποινής τείνει να επισκιάσει τη από μία διοικητική πράξη. Αυτή η μαζική θέαση των εκτελέσεων μπορούσε να επικοινωνεί απόψεις που φάνταζαν απειλητικές προς το εκάστοτε ποινικό σύστημα. Το πλήθος δημιουργούσε σχέσεις οίκτου ή θαυμασμού προς τον εγκληματία, αναποθέτε στον εκάστοτε δήμε, τον προσδιορισμό του φονιά και αναζωπυρώνει τη βία. Η τιμωρία έτσι αναγκάστηκε να αποκτήσει μία πιο αθέατη πλευρά. Για να το πετύχει αυτό, αναγκάστηκε να μεταμορφωθεί ολοκληρωτικά. Έτσι εγκατάλειψε την καθημερινή αντιληπτική σφαίρα και προσπάθησε να εισχωρήσει στην εξατομικευμένη, από την φύση της, συνείδηση. Από νωρίς χρειάστηκε να διασπάσει τον όχλο και το πλήθος που είχε αντιμετώπιζε με την άσκηση κάθε ποινικής τιμωρίας. Το αποτρόπαιο αυτό θέατρο έπρεπε να προφυλαχθεί από την κοινή θέαση, να εισχωρήσει βαθύτερα στους μηχανισμούς της κοινωνίας και να αποτραπεί η ορατή ένταση που προκαλούσε. Καθέ αυτό το τρόπο, η δικαιοσύνη δεν αντιμετωπίζεται πλέον δημοσίως. Το μερίδιο της βίας που συνδέεται με την άσκηση της μπορεί να σκοτώνει, να χτυπά αλλά δεν συνιστά πλέον εξυμνήση τις δυνάμεις της αλλά γίνεται ένα στοιχείο του εαυτού της που υποχρεώνει τα υποκείμενα να το ανέχονται. Η γκιλοτίνα που χρησιμοποιείται από το Μάρτιο του 1792 χρησιμοποιεί ακριβώς αυτές τις αρχές, μιας προσπάθειας δηλαδή έναρξης μιας ασώματης ποινής. Ο θάνατος περιορίζεται σε ένα ορατό αλλά στιγμιαίο συμβάν σε μία στιγμή και όχι σε ένα μακρόσυρτο βασανιστήριο. Δεν υπάρχει σωματική αναμέτρηση παρά μόνο μία διαδικασία που κρίνεται στη λεπτομέρεια και στην ακρίβεια του ακαριαίου αυτού συμβάντος.

Από τις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα χάνεται εντελώς το μεγάλο θέμα της σωματικής τιμωρίας, αποφεύγεται το βασανισμένο σώμα ακόμα και μέσω της στιγμιαίας επαφής και ο κολλασμός της οδύνης επί της σκηνής σταματάει τη δημόσια διαδικασία του. Η γκιλοτίνα σαν μηχανή παραγωγής γρήγορου και διακριτικού θανάτου αποτελούσε θέαμα για πολλά χρόνια. Χρειάστηκε να απομακρυνθεί σε απομακρυσμένες περιοχές κάθε πόλης. Οι εκτελέσεις έπρεπε πλέον να γίνονται σε ανύποπτο χρόνο και σε απρόσμενες ώρες. Τελικώς Η γκιλοτινά φαίροντας μαζί της όλη την κουλτούρα της ποινικής εκτέλεσης χρειάστηκε να τοποθετηθεί-κρυφτεί στον περίβολο των φυλακών, ώστε να γίνει απρόσιτη από το κοινό λαβάνοντας συνθήκες μυστικότητας. Έτσι λοιπόν ο ποινικός θάνατος παραμένει ακόμα και σήμερα ένα θέαμα που έχει επιβληθεί στην συνείδηση και που απαγορεύεται να το βλέπουμε.

Ο λαός συνοστίζεται στο ικρίωμα όχι απλά για να δει μια “παράσταση” ή να διαφώνησει με τον κατάδικο ή για να προκάλεσει την οργή του δήμιου, αλλά κυρίως για να ακούσει αυτόν που δεν έχει πλέον τίποτα να χάσει να καταργείται νομοί, δικαστές, θρησκεία, εξουσία.

Έτσι το σώμα φαινομενικά τουλάχιστον αρχίζει και αποτελεί δευτερεύον τιμωρητικό μέσο. Πλέον η ποινή έχει ως βασικό αντικείμενο την απώλεια ενός αγαθού ή ενός δικαιώματος. Αλλά ακόμα και τα καταναγκαστικά έργα ή η φυλακίση δε λειτούργησαν ποτέ χωρίς ένα τιμωρητικό συμπλήρωμα που αφορά το σώμα. Διατροφική περιορισμοί, σεξουαλικές στερήσεις, ξυλοδαρμός, απομόνωση είναι μόνο μερικά παραδείγματα σωματικής επιπτώσης που δημιουργεί το φαινόμενο του εγκλεισμού. Η ποινή μπορεί φαινομενικά να διαχωρίζεται από τον σωματικό πόνο μέσω στερησης ελευθεριών και δικαιωμάτων, δεν παύει όμως να ξαναγυρνάει τα αποτελέσματα της σ αυτό. Κατά συνέπεια δημιουργείται ένα υπόβαθρο που δεν έχει πλήρως υποταχτεί αλλά το οποίο περιβάλλεται ολοένα και περισσότερο από μία πυνικότητα του ασωμάτου στοιχείου.

Έτσι λοιπόν ο στόχος για την άσκηση της ποινής αποτελεί η ψυχή του ανθρώπου και η συνείδηση. Παραμερίζεται το σώμα και το αίμα και εισέρχεται ένα συγκαλυμμένο στοιχείο ποινικότητας. Ένας εσωτερικός εγκλεισμός και βιασμός της ψυχής. Ο Michel Foucault προσπάθησε να εξηγήσει την ψυχή ως εργαλείο μιας πολιτικής οικονομίας φέρνοντας ξανά στο προσκήνιο το παράδειγμα που αφορά την διττή φύση του σώματος του βασιλιά. Το βασιλικό σώμα αναλαμβάνει δυο λειτουργίες, μια λόγω της φυσικής ύπαρξης του και της αντιστοίχης ύπαρξης του πρόσκαιρου στοιχείου και που γεννιέται και πεθαίνει και μια μετάστορίας που αναλαμβάνει μαζί με τον τίτλο- εξουσία, ένα στοιχείο που αποτελεί θεμέλιο το Βασιλείου. Από την άλλη πλευρά έχουμε αντιστοίχως στην διττή φύση του ελάχιστου σώματος του κατάδικου, όπως το ορίζει ο Foucault το σώμα και την ψυχή. Το σώμα είναι το μέσο προβολής της έλλειψης εξουσίας που στιγματίζει εκείνους που υποβάλλονται σε τιμωρία. Από την άλλη ψυχή αποτελεί μια πραγματικότητα άσκησης της εξουσίας επί του σώματος. Ενώ χαρακτηρίζεται από μία αόρατοτητα δεν είναι αυταπάτη ούτε ένα ιδεολογικό φαινόμενο. Παράγεται συνεχώς γύρω του σώματος μέσω της εξουσίας που ασκείται αυτούς που την παραλαμβάνουν αλλά και που βρίσκονται σε ένα μηχανισμό παραγωγής ικανό να ελέγξει τη ζωή τους. Η οικογένειά αποτελεί κυρίαρχο μέρος αυτού του ελέγχου που ασκεί η εξουσία επί του σώματος. Η ψυχή αναλαμβάνει τον ρόλο της προσωπικής φυλακής. Ποτέ άλλοτε η έννοια της ποινής δεν έλαβε χώρα σε πιο έννοιακή πραγματικότητα παρά της ψυχής, καθώς η ίδια αποτελεί χώρο ατομικό εξατομικευμένο αλληλοτρώμενο από άλλες πραγματικότητες. Είναι αδύνατο να επικοινωνήσει απειλητικές ιδέες προ την εξουσία όπως έκανε η συνάθροιση του λαού απέναντι σε ένα θέαμα, και αντιστοίχα αδύνατο να δημιουργήσει αντιδράσεις, εξεγέρσεις. Η εξουσία καταφέρει μέσω της ψυχής να κατευνάσει και κατά συνέπεια να εξαφανίσει κάθε μαζικό σύστημα που θα μπορούσε να την καταστρέψει.

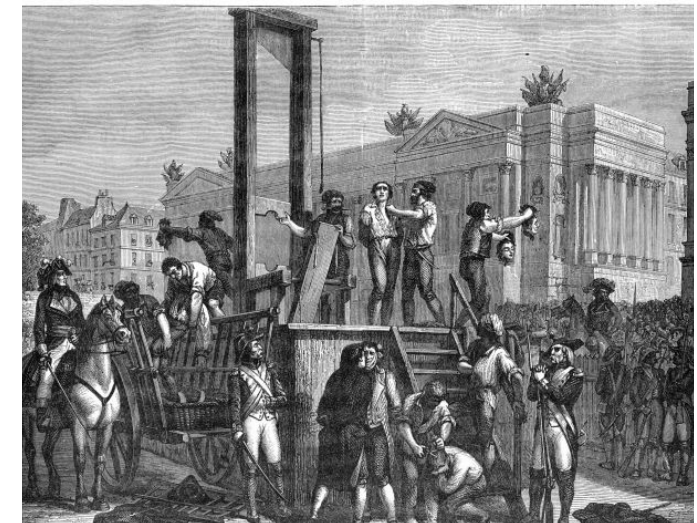
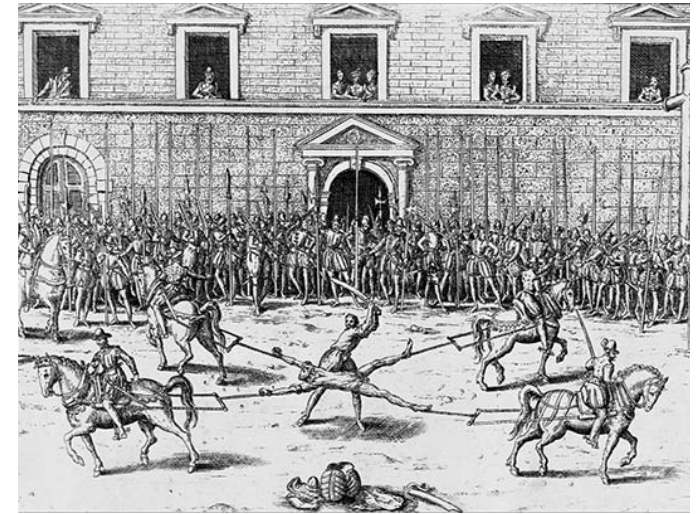

Ο τελετουργικός χαρακτήρας του βασανστήριου-η επιδειξη της ηγεμονικής δύναμης, αποκάλειπτε δημόσια τη σχέση εξουσίας από την οποία ο λαός πλεον αντλούσε τη δύναμή του. Ο στόχος του παράδειγματισμού όμως μπορούσε να αντιστραφεί, καθώς το ακραίο θέαμα της εκτέλεσης μπορούσε να προκαλέσει εξέγερση των μαζών λόγω της συμπάθειας που δημιουργούσε προς τον παραβάτη. Οι κοινωνικές ταραχές που προκαλούσαν τα δημόσια βασανιστήρια, δημιούργουσαν πολιτικούς κινδύνους. Η αλληλεγγύη στους παραβάτες βοηθούσε στην διέγερση όχι τόσο του φόβου αλλά της αντίστασης από το πληθυσμό. Όλα αυτά συντέλεσαν σε έναν αναγκαίο αναπροσδιορισμό του ποινικού συστήματος καθώς επρεπε να καταργηθούν σταδιακά οι τελετουργίες αυτές. Ο στόχος που τέθηκε ήταν μια λεπτομερέστερη οικονομία της τιμωρίας. Επίσης η παράβαση δεν έπρεπε να στρέφεται ενάντια σε ένα ατομικό συμφέρον αλλά ενάντια στην ίδια την κοινωνία το ανθρώπων.

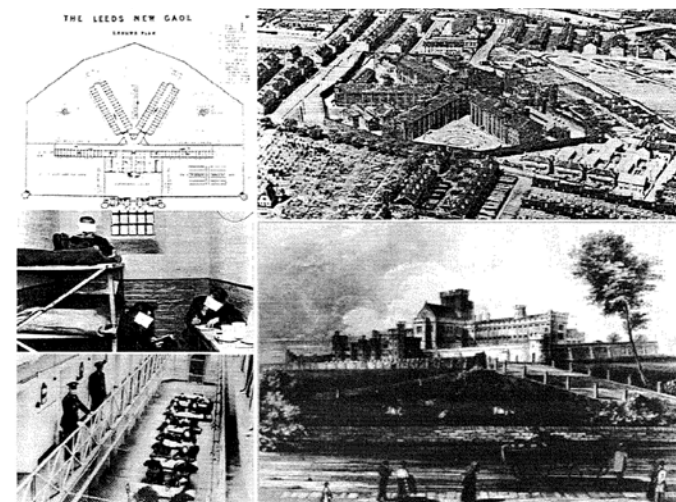
Η εκτέλεση στο καπιταλιστικό σύστημα μπορεί να θεωρηθεί η εκμηδένιση και περιόριση του παραγωγικού ανθρώπου μέσω της αντίστοιχης εκμηδένισης του ελεύθερου χρόνου, της οικονομικής δύναμης και της απαγορευμένης εξωτερίκευσης της ατομικής φρικής που βιώνει.

Οι μεταρρυθμιστές το 10ο αιώνα τείνουν να μετατοπίσουν την μηχανική του παραδειγματισμού από ένα ποινικό σύστημα με επίκεντρο το βασανιστήριο, καθώς ο ίδιος πλέον φαντάζει σαν αντιγραφο του εγκλήματος. Ο παραδειγματισμός πλέον έπρεπε να συμβαίνει όσο πιο διακριτικά μπορούσε, να υποδεικνύει την παρέμβαση της εξουσίας σε μια πιο αόρατη βάση. Επίσης σημαντικό ήταν να εξατομικευτεί το ποινικό σύστημα. Για κάθε έγκλημα έπρεπε να ισχύσει ένας νόμος και για κάθε εγκληματία να υπάρχει μια ποινή. Έτσι κάθε μια από αυτές τις ιστορίες θα μπορούν να αποτελούν διδακτικό μύθο για την υπόλοιπη κοινωνία καθώς και ηθικό παράδειγμα προς αποφυγή. Οι λειτουργίες αυτές χωρικά κατέστηκαν να εισαχθούν σε ένα χωρικό σύνολο που ταυτόχρονα αυτό μπορεί να δημιουργεί ένα ενεργητικό θέαμα αποστροφής και να εξατομικεύσει την ποινή ώστε να φτάνει στην υπόλοιπη κοινωνία μόνο σαν ειδική αναπαράσταση έτσι ώστε η κοινωνία να χάσει κάθε ταύτιση καταπάτησης των δικαιωμάτων με τον εκάστοτε εγκληματία. Γεννιέται έτσι η όπως την ορίζει ο Foucault Λυδία λίθος του ποινικού οικοδομήματος η φυλακή.

Η φυλακή στείνεται σαν μια θήκη από παραστατικούς κολλασμούς και στόχο έχει να μη επιβάλλει πάντα τις ίδιες τιμωρίες. Έτσι κι ομοιόμορφη ποινή εξοστρακίζεται και μαζί της κάθε ποινική αδικία θα μπορούσε να υποπέσει στην αντίληψή της κοινωνίας. Ενισχύοντας ακόμα παραπάνω τα συμφέροντα εξάπλωσης της εξουσίας, η φυλακή εισάγει την καταναγκαστική εργασία. Στην αρχή όμως η φυλακή δέχτηκε μεγάλη επίκριση. Ο λόγος ήταν ότι αδυνατούσε να απαντήσει στον ιδιαίτερο χαρακτήρα κάθε εγκληματία, δεν επηρεάζει το κοινό, είναι αχρείαστη η μάλλον βλαπτική για την κοινωνία καθώς και δαπανηρή και κρατά τους κατάδικους στην απραξία πολλαπλασιάζοντας ελαττώματα τους. Πολλές αντιδράσεις επήλθαν μέχρι η φυλακή να καταφέρει να παγιωθεί στη συνείδηση της κοινωνίας σαν την κατεξοχήν άσκηση ποινικής εξουσίας σε έναν εγκληματία. Οι φύλακες προσπάθησαν να δημιουργήσουν πρότυπες συνθήκες εγκλεισμού και με αυτό τον τρόπο επηρέασαν άμεσα ή έμμεσα την ποινική μεταρρύθμιση. Ένα παράδειγμα που θεωρείται ότι επηρέασε αρκετά ήταν το ίδρυμα Rasphuis στο Άμστερνταμ που ιδρύθηκε το 1596. Η λειτουργία που ακολουθούσε διακρινόταν από τρεις βασικές αρχές. Η διάρκεια των ποινών μπορούσε να καθοριστεί ανάλογα με τη συμπεριφορά του φυλακισμένου εάν αυτή ήταν ικανοποιητική. Η εργασία ήταν υποχρεωτική και μισθωτή και γινόταν από κοινού. Και τέλος υπήρχε μια αυστηρή χρήση του χρόνου ένα σύστημα απαγορεύσεων και υποχρεώσεων όπου λάμβανε χώρα μια συνεχής επιτήρηση που παρέπεμπε σε ένα σύστημα ώθησης στο “καλό” και απομάκρυνσης από το “κακό” πλαισιώνοντας έτσι την καθημερινή βάση των κρατουμένων. Έτσι η πειθαρχία εισάγεται στην καθημερινότητα των κρατουμένων και έπειτα οι ίδιοι καθώς θα έχουν συνειδηθεί, ήθηκα θα έχουν καταλάβει και καταπολεμήσει τη σκηνική τους. Πρόκειται εν ολίγοις για τη δημιουργία το *homo oeconomicus* που αποκλείει την πολύ σύντομη ποινή καθώς επίσης και την τελεσίδικη ισόβια κάθειρξη που θα καθιστούσε άχρηστη κάθε εκμάθηση του

εγκληματία εντός του ιδρύματος. Το κελί, μια τεχνική του χριστιανικού μοναχισμού που έχει επιβιώσει μόνο στις καθολικές χώρες γίνεται το εργαλείο με το οποίο μπορεί να ανασυγκροτηθεί το σώμα ως οικονομικός ορος για να προσεγγυστεί η συνείδηση. Ανάμεσα στο έγκλημα και στην επιστροφή στη διοικητική αρετή. Η φυλακή θα αποτελέσει έναν χώρο-κατώφλι μεταξύ δύο κόσμων που θα προετοιμάζει τον εγκληματία για την επανένταξή του στο κοινωνικό σύνολο μέσω το μετασχηματισμό της ψυχής και της διαγωγής του. Η ζωή διαιρείται επομένως σύμφωνα με μία απολύτα αυστηρή χρήση του χρόνου σε συνθήκες αδιάλειπτης επιτήρησης. Κάθε στιγμή της ημέρας είναι προκαθορισμένη και συνοδεύεται απο ενα συγκεκριμένο τύπο δραστηριότητας για το φυλακισμένο, καθώς και άμεσα συνυφασμένη με απαγορεύσεις και υποχρεώσεις. Δημιουργείται έτσι η ιστορική στιγμή της πειθαρχίας όπως αναφέρει και ο Foucault, τέχνη δηλαδή να καθιστά το ανθρώπινο σώμα τόσο πιο υπάκουο όσο πιο χρήσιμο. Η πειθαρχία κατασκευάζει σωματά εξασκημένα, σώματα πειθήνια, απορροφάει την δύναμη του σώματος και την μετατρέπει σε επιδεξιότητα ικανότητα και ταυτόχρονα αντιστρέφει την δύναμη και την μετατρέπει σε σχέση αυστηρής υποταγής.

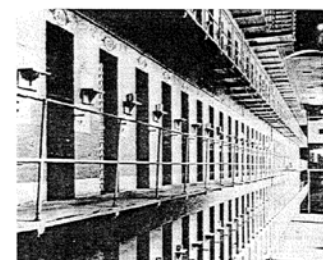

Η πειθαρχία χρησιμοποιεί διάφορα μέσα για να επιβληθεί σε μια κοινωνική δομή αρχικά όπως το θέτει ο Foucault η πειθαρχία στηρίζεται πρώτα σε μια κατανομή των ατόμων στο χώρο αυτό το πετυχαίνει:

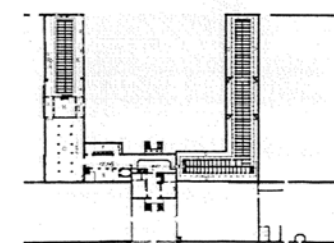
1. Με την περίφραξη: όπως οι περισσότεροι δημόσιοι χώροι και οι υπηρεσίες όπως κολληγία οικοτροφεία στρατώνες εργοστάσια πολλές φορές νοσοκομεία

2. Με τον διατετραγωνισμό του χώρου. Κάθε άτομο πρέπει να αναλαμβάνει μια θέση και κάθε θέση πρέπει να προορίζεται για ένα άτομο, ενάντια στην συλλογικότητα στην συσσωμάτωση, στη ληιποταξία στην περιπλάνηση των ιδεών και σωμάτων. Κοινωνικές δομές που αποκτώνται απο την αρχή της πειθαρχησης του ανθρώπου όπως το σχολείο οι παρελάσεις οι στρατώνες κ.α

3. Ο κανόνας των ληιτουργικών θέσεων: στηρίζεται στην διακοπή των διαύλων επικοινωνίας σε δημόσιους χώρους. Θέλει να εξατομικεύσει τα σώματα τα βιώματά τους, τις ασθένειες τους, τα συμπτώματα τους σκέψη την ίδια Η ταξινόμηση των εργατών σε σειρές για παράδειγμα θα σχηματίσει ένα δίκτυο το οποίο διαρθρώνεται από τη μία σύμφωνα με τις φάσεις και στάδια της κι από την άλλη σύμφωνα με τα άτομα που την εκτελούν με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί σε κάθε στιγμή να παρατηρείται με εκτιμάτε και καταγράφεται.

Φυλακή του Armley, Leeds, Αγγλία

Φυλακή Auburn

4. Ο κανόνας της βαθμίδας: εξατομικεύει τα σώματα μέσω της τοποθέτησής τους σε ένα δίκτυο ανάλογο με τις ιδιώτες που παραλαμβάνουν. Δεν τα εγκαθιστά αλλή τα διαμοιράζει και τα διακινεί μέσα σ' ένα δίκτυο σχέσεων που μπορεί να μετατραπεί έχοντας σαν κινητήριο δύναμη της διάκρισης και τον ανταγωνισμό. Στην πειθαρχία τα στοιχεία πρέπει να είναι ευδιακριτα μεταξύ τους και αυτό καθορίζεται από την θέση που κατέχουν σε μια σειρά και από την απόσταση του πρώτου και του τελευταίου. Η θέση δηλαδή που κατέχει κανείς σε μια ταξινόμηση. Η πειθαρχία εξατομικεύει τα σώματα που ορίζονται στον τόπο τους σύμφωνα με ένα δίκτυο

σχέσεων. Για παράδειγμα στη σχολική διατάξη η στοίχιση θα προσδιορίσει την βασική μορφή κατανομής των ατόμων και στοίχιση η ίδια θα παραλαμβάνει ή ιδιότητες διακρίσεων. Θα επιτελείται δηλαδή σύμφωνα με τις ικανότητες, την ηλικία, τις επιδόσεις την οικογενειακή κατάσταση.

Έτσι η πειθαρχία για να οργανωθεί χρειάζεται συγκεκριμένους χώρους κελιά θέσεις σειρές, χώρους αρχιτεκτονικούς λειτουργικούς κυριαρχικούς που εγγυώνται την υπακοή των ατόμων και την αλληλαγία την μεγαλύτερη οικονομία χρόνου. Αυτοί είναι χώροι πραγματικοί αλλή και η ιδεατοί αφού πάνω σ' αυτή τη διευθέτηση προβάλλονται χαρακτηρισμοί αξιολόγησης και ιεραρχίες.

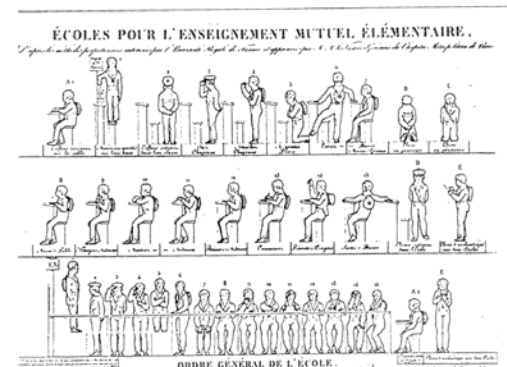
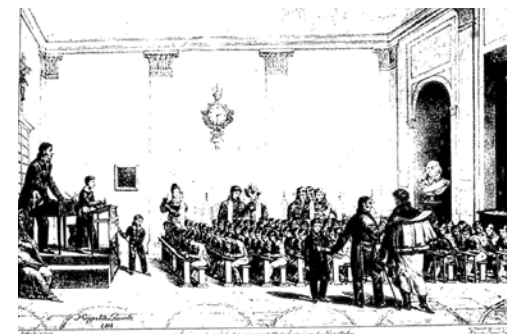
Έπειτα η πειθαρχία επεκτείνεται στο χρόνο του ανθρώπου στην καθημερινότητα του. Συναντάμε έτσι μια απασχόληση προγραμματισμένη είτε αναφερόμαστε στα νοσοκομεία, στα ορφανοτροφεία, στα σχολεία, στο χώρο εργασίας, που κρίνεται στην ακρίβεια την επιμέλεια την τακτικότητα, αρετές δηλαδή που είναι απαραίτητες για την ανυψώση και ανέλιξη του σύγχρονου ανθρώπου.

Έπειτα έχουμε την χρονική ρύθμιση των πράξεων όπου ελέγχει τη φύση της ίδιας της πράξης. Καθορίζει τη στάση του σώματος και κάθε άρθρωσης, ορίζει κατευθύνσεις, κλίμακες με αποτέλεσμα ο χρόνος να εισχωρεί στο σώμα και μαζί μ' αυτόν όλοι οι εξονυχιστικοί έλεγχοι της εξουσίας.

Έπειτα πρέπει η κίνηση κάθε σώματος να αποτελεί στήριγμα για την συνολική πνευματική κίνηση με αποτέλεσμα να αδυνατεί να απαγκιστρωθεί. Αυτό πολλές φορές το πετυχαίνει, η εξουσία με τη συνάρθρωση ενός σώματος και ενός αντικείμενου, κώδικευει δηλαδή το σώμα σύμφωνα με ένα αντικείμενο που συντελεί στην απόλυτη πειθαρχία των κινήσεων όπως και στη σχέση σώματος και αντικείμενου σώματος με άλλα σώματα, σώμα με μια μηχανή κ.α.

Τέλος οργανώνει μία θετική συνείδηση γύρω και προβληματισμένοι απασχόληση αντί κρούεται μην την αρχή της σκηνής με στόχο την όσο περισσότερο δυνατό αυξανόμενης χρησιμοποίησης του χρόνου. Έτσι ο χρόνος χάνει κάθε αξία και εντατικοποιείται. Η ολική χρήση του χαρακτηρίζεται ως το ιδανικό σημείο που μπορεί κανείς να φτάσει ώστε να επιτύχει σε υψηλά όρια αποτελεσματικότητας.

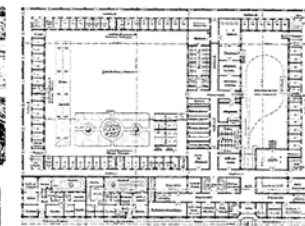
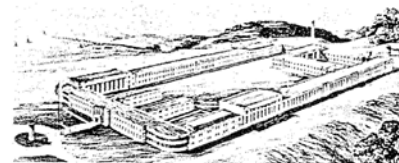
Η αφανής τέχνη του φωτός και η σωστή γεωμετρία.

Η ασκήση της πειθαρχίας προϋποθέτει έναν μηχανισμό όπου τα μέσα καταναγκασμού καθιστούν απολύτως ορατούς εκείνους που επιτηρούνται μέσα σε ένα χώρο. Η εξουσία ασκείται χάρη σε μια γενική ορατότητα και χρησιμοποιώντας κάποια κτίρια-παρατηρητήρια. Στην πολιορκία των πόλεων και των εργατικών οικισμών, των νοσοκομείων, των παιδαγωγικών ιδρυμάτων αλλά και των χώρων εργασίας πολλές φορές συναντάμε μια χωροταξική διαρύθμιση με σκοπό να λειτουργεί μια συγκεκριμένη επιτήρηση. Η αρχιτεκτονική απόκτησε μια ακόμα λειτουργία να επιτηρεί εξωτερικούς αλλά και εσωτερικούς χώρους με το να καθιστά ορατούς όσους βρίσκονται μέσα της. Το τέλειο πειθαρχικό σύστημα θα μπορούσαμε να πούμε ότι οραματίζεται μια αρχιτεκτονική όπου με μια ματιά θα μπορεί να παρακολουθεί διαρκώς τους χρήστες μέσα σε αυτήν.

Μικροσυστήματα ποινών: η κανονικοποίηση

Η αρχιτεκτονική αυτή υφίστανται ένα ολόκληρο μικρόσυστημα ποινών για το χρόνο (καθυστερήσεις απουσίες διακοπές εργασίας), τη δραστηριότητα (φλυαρία αυθάδεια αμελεία. ελλείψη ορεξής, το σώμα (άτοπες χειρονομίες ακαθαρότητα), Τη σεξουαλικότητα (απρέπεια άσεμνη στάση) που λειτουργούν σαν κριτήριο επισύναψης τιμωριών και οριοθέτησης στερήσεων και ταπεινώσεων. Το σύστημα αυτό έχει ως στόχο να καταπολεμήσει την παράβλεψη του κανόνα και την αντίστοιχη εκτροπή. Δημιουργείται από ένα πλαίσιο μη συμμόρφωσης καθώς η λειτουργία της ενεργοποιείται κατά τη διάρκεια απόκλισης από τον κανόνα. Η πειθαρχική τιμωρία δηλαδή δεν ορθώνεται σαν την εκδίκηση του νόμου προς τον εκάστοτε άνθρωπο που αποκλίνει από αυτή αλλά περισσότερο ένας επαυξημένος τονισμός της παρανομίας, μια αναπαραστατική επανάληψη με στόχο την κανονικοποίηση. Έπειτα σ' ένα πειθαρχικό σύστημα η έννοια της τιμωρίας εισαγει τα υποκείμενα που επητηρει σε ένα σύστημα ανταμείβης κυρώσης κάλου και κάκου. Με βάση αυτής της γενικής πραγματικότητας γίνεται εφικτή η διαφοροποίηση όχι των πράξεων αλλά των ατόμων, της φύσης και των δυνατοτήτων τους και το επίπεδο αξίας στους. Η ανθρώπινη προσωπικότητα και η ποιότητα επικρίνεται από την πειθαρχία ανάλογα με

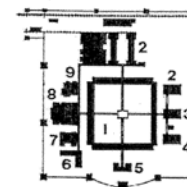

Σχέδιο για τη φυλακή Charleroi, Βέλγιο, 1950

Federal Correction Institution, Danbury, Connecticut. Τα κτίρια από μόνο τους σχηματίζουν τον περιμετρικό τοίχο.

Φυλακή New York State, Attica

1 Cells; 2 Workshop; 3 Auditorium/chapel; 4 School; 5 Administration; 6 Reception and discipline; 7 Hospital; 8 Dining and kitchen; 9 Laundry and baths.

Federal Correctional Institution, Seagoville, Dallas

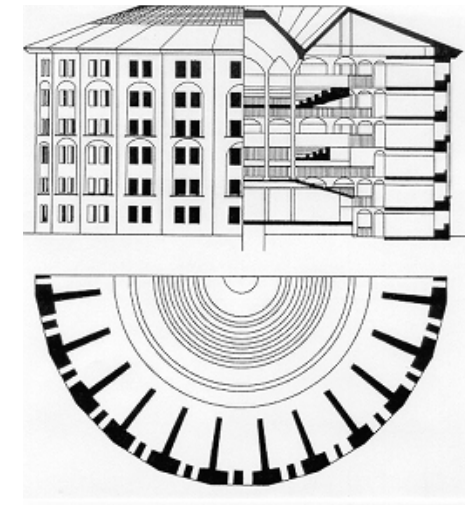
το βαθμό υπακοής προς αυτή. Ανοίγεται έτσι δηλαδή ένα σύνολο που αποτελεί πεδίο σύγκρισης και χώρος διαφοροποίησης των υποκειμένων σε συνάρτηση με ένα γενικό κανόνα. Συνοψίζοντας, η ποινή συγκρίνει, ιεραρχεί, διαφοροποιεί, αποκλείει, με μια λέξη κανονικοποιεί. Η δύναμη αυτής της κανονικοποίησης από τη μία εξαναγκάζει μια συμπεριφορά του συνόλου προς το συμφέρον της εξουσίας αλλά παράλληλα εξατομικεύει το κάθε υποκείμενο επιτρέποντας να μετρούνται οι εκτροπές του να δημιουργούνται ιεραρχίες και ειδικότητες

Νοσοκομείο

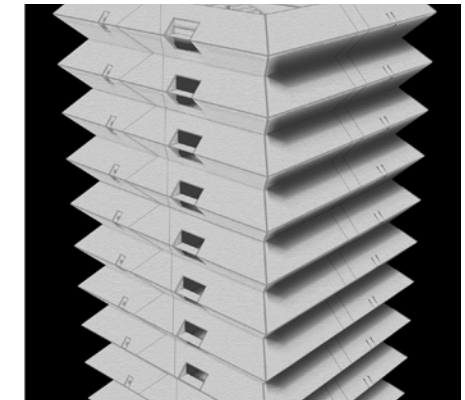
Το νοσοκομείο οργανώνεται ως όργανο ιατρικής δράσης και αποτελεί εντός της υλικότητάς του θεραπευτικό παράγοντα. Η γεωμετρία των διαδρομών, ο προσανατολισμός των εισόδων, η διάταξη των τοίχων καθορίζονται πλέον με ακρίβεια για να ασκηθεί σωστά η επιτήρηση.

πανοπτικό

Η αρχιτεκτονική μορφή ονομάστηκε πανοπτικό από τον αρχιτέκτονα Bentham, αποτελεί την εξέλιξη τις ιδέας του ποινικού συστήματος σε κοινωνική υποδομή. Ο κάθε έγκλειστος (άρρωστος, τρελός, μαθητής, εργάτης, κατάδικος) είναι αντικείμενο μιας πληροφόρησης και ποτέ υποκείμενο μιας επικοινωνίας, (τον βλέπουν αλλά δεν μπορεί να τους δει) καθιστώντας έτσι μια ορατότητα ικανή να διασφαλίσει την τάξη. Το κυριότερο αποτέλεσμα το πανοπτικό φαινομένου είναι ακριβώς να επιβάλει στα υποκείμενα μια συνειδητή και μόνιμη, εις βάρος τους, κατάσταση ορατότητας που εξασφαλίζει την αυτόματη λειτουργία της εξουσίας. Έτσι δημιουργείται μία συνεχής επιτήρηση με μια αυτόματη λειτουργία χωρίς ο επιτηρούμενος να γνωρίζει και να ελέγχει τις ώρες έκθεσης του. Μέσω του αρχιτεκτονικού αυτού προτύπου εγκαθιδρύεται ένα είδος εξουσίας που ανεξαρτητοποιείται από εκείνον που την ασκεί ενώ παράλληλα ο επιτηρούμενος καθίσταται ο σημαντικότερος φορέας άσκησης της. Στην πραγματικότητα δεν υπάρχει επιτακτική ανάγκη να παρακολουθείτε πραγματικά αφού και μόνο με την ύπαρξη του αποτελεί γρανάζι μιας αόρατης και ανεξέλεγκτης εξουσίας. Η σημασία πλέον για το ποιος θα ασκεί την εξουσία είναι ελάχιστη, όπως και το αίτιο που την παρακινεί, αφού οι πλασματικές σχέσεις μεταξύ αυτής και των υποκειμένων πλέον ελέγχουν τη λειτουργία της. Η εξωτερική εξουσία πλέον λαμβάνοντας την έννοια του ασωμάτου και του απρόσωπου μπορεί σε αντίθεση με το παρελθόν να εξαφρώσει από τα βάρη που της επισυνάπτει κοινωνία. Η εξουσία πλέον δεν μπορεί να οριστεί παρά μόνο μέσα σ' ένα πλαίσιο γενικότητας, δεν μπορεί να λάβει τα αποτελέσματα αντιδράσεων επαναστάσεων και κοινωνικών εξεγερσεων. Έτσι το άλλο στοιχείο το απρόσωπο, συναγωνίζεται συγκεκριμένα υποκείμενα καθιστώντας αδύνατη κάθε φυσική αναμέτρηση.

THE PANOPTICON

κατοικία-σκητικό animation

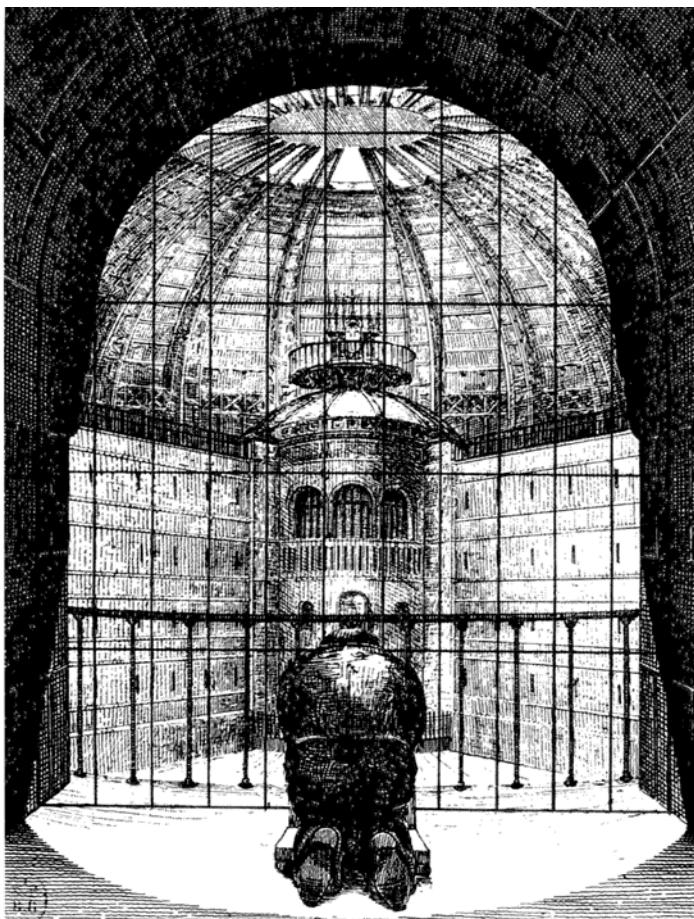
Το πανοπτικό αποτελεί τόπο για την εφαρμογή πειραμάτων πάνω στους ανθρώπους κι την ανάλυση των κοινωνικών μεταβολών. Σαν γενικό πρότυπο λειτουργίας καθορίζει πλέον τις σχέσεις εξουσίας με την καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Μπορεί να σωφρονίζει, να περιθάλλει, να διδάσκει, να φυλάει να επιτηρεί. Είναι ιδανικό ώστε να επιβάλλει, σε πλήθος ατόμων, συγκεκριμένα καθήκοντά και συμπεριφορές. Είναι τέλος μια γενική αρχή που σαν αντικείμενο της έχει την εδραίωση σχέσεων πειθαρχίας και την εξασθένηση των παλαιότερων σχέσεων κυριαρχίας. Χρησιμοποιώντας την αρχιτεκτονική του δομή, το πανοπτικό αποτελεί ένα ευφυέστατο συμβάν στην ιστορία του ανθρώπινου πνεύματος καθώς κατάφερε να σκιαγραφήσει ένα τύπο κοινωνίας που τα ψεγάδια του και τα κατάλοιπα που φτάνουν μέχρι σήμερα.

Αξίζει να αναφερθεί η αντίστροφη που έχει γίνει στη σύγχρονη εποχή σε σχέση με την αρχαιότητα σε σχέση με την θέαση ενός θεάματος. Η αρχαιότητα ήταν ένας πολιτισμός του θεάματος. Έπρεπε να γίνεται προσοχή σε ένα μεγάλο πλήθος ανθρώπων η εποπτεία ενός μικρού αριθμού αντικειμένων και θεαμάτων και σε αυτό απαντούσε η αντίστοιχη αρχιτεκτονική της, όπως οι ναοί, τα θέατρα, οι Ιπποδρόμοι. Στην σύγχρονη εποχή αυτό έχει αντισταθεί με το να προσφέρεται σε ένα μικρό αριθμό ανθρώπων η ακόμα σε έναν μόνο άνθρωπο η δυνατότητα της θέασης ενός τεράστιου πλήθους θεαμάτων. Σε μια κοινωνία που ο δημοσίος βίος και η συλλογικότητα είναι πολύ πιο υποβιβασμένα σε σχέση με το ατομικό συμφέρον, αλλά και το κρατικό, οι σχέσεις δεν μπορούν να ρυθμιστούν αλλιώς απ' το να αντιτεθούν προς το συλλογικό θέαμα. Έτσι για παράδειγμα έχουμε περάσει από την μαζική θέαση του βασιανιστηρίου της δημόσιας πύρας, στην εξατομικευμένη θέαση τρομοκρατικών επιθέσεων.

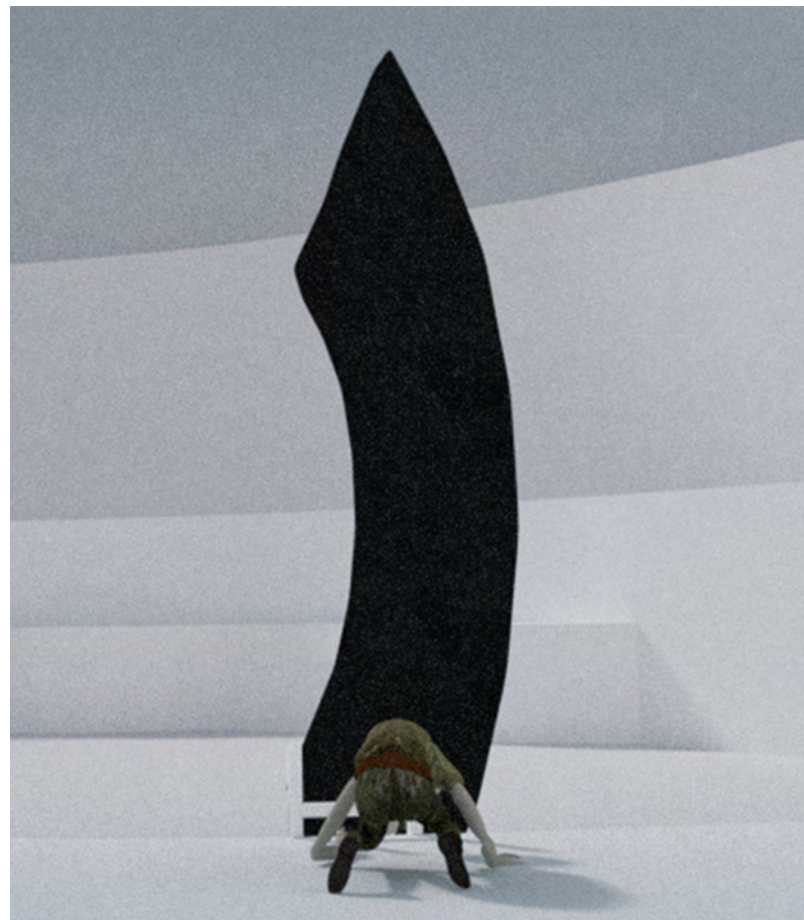
Στη διάρκεια του 17ου έβδομου και 18ου όγδοου αιώνα λοιπόν, η πειθαρχική μηχανισμοί μετακινούνται. Δείχνουν μια τάση να αποιδρυματοποιούνται να βγαίνουν από τα κλειστά φρούρια από τα μαζικά συμπαγή πειθαρχικά συστήματα και να αποσυνθέτονται σε μεθόδους ελέγχου που μπορούν να προσαρμοστούν στην κοινωνία. Επίσης και πειθαρχικοί μηχανισμοί κρατικοποιούνται. Οργανώνεται ως θεσμός η αστυνομία που επιτηρεί συνεχώς όλο το κοινωνικό σώμα μέχρι τις βρώμικες λεπτομέρειες. Η εξουσία συνεχώς γίνεται όλο και πιο απρόσωπη και ισομοιράζεται σε ένα μεγάλο πλήθος ανθρώπων που την επιτελούν.

Έτσι κατάφερε η πειθαρχία να είναι έξω από τον καθένα μας και να μας παγιδέψει σ' έναν ιδιωτικό χώρο όπου οι ίδιοι κατασκευάζουμε τη σχέση καταναγκασμών που την επικροτούν. Η αόρατη ευπείθεια έχει πολλή οφέλη καθώς δεν είναι πλέον δαπανηρή αλλά χτίζεται στον καθένα μέσα μας. Η στιγμή που η ποινική διαδικασία γίνεται ανθρώπινη γεννάει την μοναξιά στον σημερινό άνθρωπο. Η μοναξιά γίνεται προϋπόθεση για ολική υπακοή. Η αντίστοιχη απομόνωση διασφαλίζει τη σχέση πρόσωπο με πρόσωπο του κρατούμενου, του μη κανονικού ανθρώπου με την εξουσία που ασκείται.

Τα νοσοκομεία, τα σχολεία, τα εργαστήρια, χάρη στην πειθαρχία έγιναν «συσκευές» όπου ο κάθε μηχανισμός αντικειμενοποίησης μπορεί να έχει την αξία ενός οργάνου καθυστάξεως, και όπου κάθε επαύξηση εξουσίας οδηγεί στην απόκτηση νέων γνώσεων. Με βάση αυτό το θεσμό ανάμεσα στα διάφορα τεχνολογικά συστήματα,

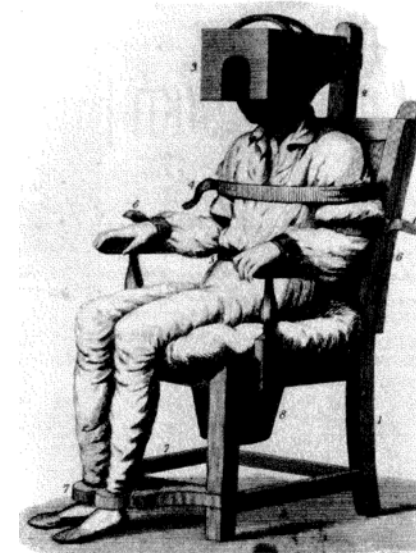

N.Harou-Romain, Σχέδιο σωφρονιστηρίου. 1840
Ένας κρατούμενος, στο κελί του, προσεύχεται μπροστά στο κεντρικό πύργο επιτήρησης

σκηνή από το animation
ο ήρωας προσκυνάει στο πύργο επιτήρησης-σημάδι διαφορετικότητάς του

θεωρεί ο Foucault, έγινε δυνατό να διαμορφωθούν, μέσα στο πειθαρχικό πεδίο, η κλινική ιατρική, η ψυχιατρική, η παιδική ψυχολογία, η ψυχοπαιδαγωγική, η ορθολογική οργάνωση της εργασίας. Επομένως διαπιστώνουμε εδώ μια διπλή διαδικασία: «επιστημολογική ελευθέρωση με αφετηρία μια εκλέπτυνση των σχέσεων εξουσίας < πολλαπλασιασμός των ενεργειών της εξουσίας χάρη στην απόκτηση και τη συσσώρευση νέων γνώσεων».

Ο ηρεμιστής του Benjamin Rush

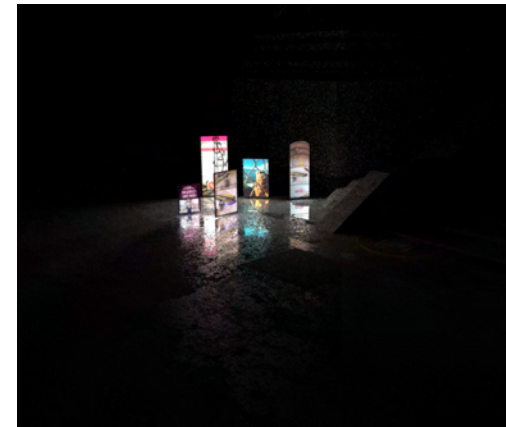
ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

00FFEE

Οι κοινωνία του ελέγχου θα έρθει να αντικαταστήσει τις κοινωνίες πειθάρχησης που ανέλυσε ο Mischel Foucault. Βρισκόμαστε σε μια γενικευμένη κρίση χώρων εγκλεισμού, όπως η φυλακή το νοσοκομείο το εργοστάσιο στο σχολείο οικογένεια. Ο έλεγχος όπως τον παραθέτει ο William Burroughs περιγράφει την νέα αυτή μάστιγα που αντικαθιστά την πειθαρχική διάθρηση.

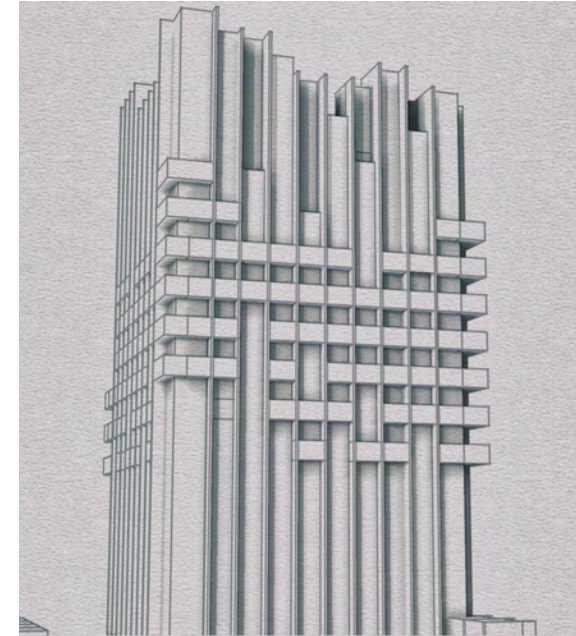
Λογική

Όπως λέει ο Delleuz οι εγκλεισμοί είναι κανταλούπια ευδιάκριτα προπλάσματα, ενώ οι έλεγχοι είναι ένας μετατοπισμός σαν ένα αυτόπαραμορφωμένο πρόπλημα που αλληλάζει συνεχώς από τη μια στιγμή στην άλλη. Αυτό το βλέπεις καλά στο ζήτημα των μισθών: το εργοστάσιο ήταν ένα σώμα που έφερνε τις εσωτερικές του δυνάμεις σε ένα σημείο ισορροπίας το υψηλότερο δυνατό για την παραγωγή, το χαμηλότερο δυνατό για τους μισθούς. Στην κοινωνία του ελέγχου, η επιχείρηση υποκατέστησε το εργοστάσιο, κι επιχείρηση είναι μια ψυχή, ένα αέριο. Αυτή δουλεύει βαθύτερα για να επιβάλει τον μετά τονισμό κάθε μισθού που πραγματοποιείται μέσω προκλήσεων, διαγωνισμών και ανταγωνισμών. Το εργοστάσιο συγκροτούσε τα άτομα σε σώμα προς διπλό όφελος των αφεντικών που επιτηρούσαν κάθε στοιχείο εντός της μάζας και των συνδικάτων που κινητοποιούσαν μια μάζα αντίστασης. Στην επιχείρηση μια ατέρμονη ανταγωνιστικότητα φαντάζει πλέον μονόδρομος για την επιτυχία του ατόμου. Αυτή η συνθήκη εξατομικεύει την κάθε προσωπικότητα εντός της επιχείρησης και τη κατακερματίζει. Η αξία του καθενός θα προσδιορίσει τον μισθό του σε ένα πλαίσιο διακρίσεων. Αυτός ο πλάτωνισμός όπως τον θέτει ο Delleuz περνάει στο εκπαιδευτικό σύστημα καθώς αυτό τείνει να γίνει έφορου ζωής. Στις κοινωνίες της πειθάρχησης το υποκείμενο καθώς εισέρχονταν στα διάφορα πλαίσια της όπως το σχολείο, στρατό αλλά και το εργοστάσιο ξεκινούσε από την αρχή να αναλαμβάνει πληροφορίες για τη συγκεκριμένη πειθάρχηση. Αντίθετα στις κοινωνίες του ελέγχου ο άνθρωπος φαίνεται να κατέχει μια ενιαία πορεία από το εκπαιδευτικό

κοινωνία ελέγχου

σύστημα μέχρι το εργασιακό περιβάλλον όπου σε συνθήκες εξατομίκευσης και μέσω του ανταγωνισμού παραλαμβάνει μια εκθετική λειτουργία. Η οικογένεια το σχολείο ο στρατός το εργοστάσιο η επιχείρηση δεν είναι πια διακριτά περιβάλλοντά που οικοδομούνται γύρω από έναν ιδιοκτήτη σε μια συγκεκριμένη ιδιωτική εξουσία. Ο έλεγχος είναι συνεχής και απεριόριστος αλλά εξελίσσεται σε πολύ ταχύτερα πλαίσια σε σχέση με την πειθαρχία. Σημασία πλέον δεν έχει ο φράκτης που θα εγκλωβίζει τον άνθρωπο, αλλά ο υπολογιστής σε κάθε δεδομένη στιγμή θα αποκαλύπτει τη θέση του καθενός μέσα στην κοινωνία, καθώς και τις πτυχές της προσωπικότητας του. Ο Deleuze γράφει : βρισκόμαστε στην αρχή του φαινόμενο της εξατομικευμένης φυλακής. Οι έρευνες καταπολέμησης μιας μικρής παραβατικότητας, η χρήση ηλεκτρονικών κολλάρων που θα υποχρεώνουν τον καταδικασθέντα να μείνει στο σπίτι τους συγκεκριμένες ώρες. Στο καθεστώς της εκπαίδευσης: και η πράξη της διαρκούς εκπαίδευσης στο σχολείο, η αντίστοιχη εγκατάλειψη κάθε έρευνας στο πανεπιστήμιο, η εισαγωγή της επιχειρήσης σε όλα τα επίπεδα της μαθητείας. Στον καθεστώς του νοσοκομείου η νέα ιατρική: το χωρίς γιατρό ούτε άρρωστος, που νοσηλεύει εν δυνάμει αρρώστους πολλές φορές κατασκευασμένους μέσα από τη κοινωνία του ελέγχου αντικαθιστά το σώμα με ένα ψηφίο σε ένα δίκτυο σωματικών διακρίσεων. Στο καθεστώς της επιχείρησης υπάρχει εγκατάσταση ενός νέου καθεστώτος κυριαρχίας. Η ανικανότητα σε κάθε επίπεδο συνδικαλισμού, συνδικάτων και συσπείρωσης προς εκπλήρωση ενός μαζικού στόχου. Ο έλεγχος που διαπερνά τον καθένα, καθιστά πλέον τη διεκδίκηση εργασιακών δικαιωμάτων, ανασταλτικό παράγοντα για ανέλιξη. Η καριέρα δε θα χτιστεί στο βωμό της αντίστασης αλλά της εμονικής εξατομίκευσης όλων αυτών των συναισθημάτων που η κοινωνία του ελέγχου οραματίστηκε για να δημιουργήσει έναν άνθρωπο καταδίο μέσα στη φυλακή του ίδιου του εαυτού.

κτίριο εργασίας στο animation

Ετεροτοπίες

00FFEE

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από μία διάχυση του ανθρώπου στο χώρο. Αυτή η διαχυση πραγματοποιείται μέσω δικτύων που έχουν εξαπλωθεί σε όλη τη σύγχρονη κοινωνία. Ο Bachelard υποστηρίζει ότι ζούμε σ' ένα χώρο εμποτισμένο χαρακτηριστικά έναν χώρο βγαλμένο από τη στοιχειωμένη φαντασίωσή. Ο χώρος της πρωταρχικής μας αντίληψης, ο χώρος των ονείρων μας, ο χώρος των παθών μας περικλείουν έγγενή χαρακτηριστικά. Πρόκειται για έναν χώρο ανάλαφρο αιθέριο, διαφανή ή ακόμα και για ένα χώρο σκοτεινό τραχύ παραμορφωμένο. Οι άποψη αυτές βέβαια αφορούν το εσωτερικό χώρο ο οποίος για να δημιουργηθεί λαμβάνει υποσυνείδητά πληροφορίες από τον εξωτερικό χώρο. Ο Εξωτερικός χώρος είναι εκείνος που μας παρασύρει έξω από τον εαυτό μας που πραγματοποιείται η διάβρωση της ζωής λαμβάνει με τη σειρά του ετερογενή χαρακτηριστικά. Είναι εκεί όπου η θέση του κάθε ανθρώπου προσδιορίζεται από ένα σύνολο σχέσεων και δικτύων.

Ουτοπίες

Οι ουτοπίες αποτελούν θέσεις χωρίς πραγματικό τόπο. Είναι θέσεις που διατηρούν μια γενική σχέση άμεσης ή αντίστροφης αναλογίας με τον πραγματικό χώρο. Αποτελούν έκφραση της ίδιας της κοινωνίας σε μια τελειοποιημένη μορφή ή της ανάποδης πλευράς της κοινωνίας, σε κάθε περίπτωση όμως αποτελούν μην πραγματικούς χώρους. Υπάρχουν ήδη τοπικοί που βρίσκονται έξω από όλους τους τόπους, ακόμα κι αν είναι εύκολο να προσδιοριστεί η τοποθεσία τους και λέγονται ετεροτοπίες. Ένα παράδειγμα για να καταλάβουμε τι είναι ουτοπία και η ετεροτοπία αντιστοίχα είναι ο καθρέφτης. Ο καθρέφτης αποτελεί ουτοπία καθώς είναι ένας τόπος χωρίς τόπο. Μπορεί κανείς να δει τον εαυτό του εκεί που δε βρίσκεται σε ένα χώρο μίμη πραγματικό που ανοίγεται με εικονικό τρόπο κάτω από την επιφάνεια, σε μια σκιά εκεί που απουσιάζει. Παράλληλα αποτελεί και μια ουτοπία στο βαθμό που καθρέφτης υπάρχει στην πραγματικότητα και παρουσιάζει μια αντανάκλαση της θέσης στην οποία βρίσκεται. Χάρη στον καθρέφτη ανακαλύπτω την απουσία από το μέρος που βρίσκομαι καθώς βλέπω τον εαυτό μου εκεί. Ο καθρέφτης λειτουργεί σαν ετεροτοπία αφού καθιστά το μέρος που βρίσκομαι απολύτως πραγματικό συνδεδεμένο με όλο τον χώρο που τον περιβάλλει.

28. Διάλεξη για τις βλαπτικές συνέπειες του αλκοολισμού στο αμφιθέατρο της Φυλακής της Φρεν.

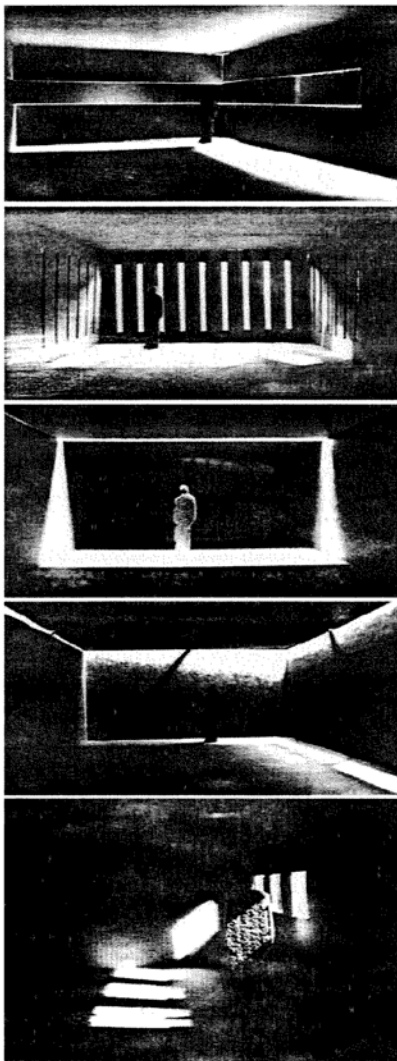
1η αρχή

Στις πρωτόγονες κοινωνίες συναντάμε της ετεροτοπίες κρίσης. Σε αυτές εντάσσονται άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης: έφηβοι, γυναίκες κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ηλικιωμένοι. Στις μέρες μας οι ετεροτοπίες κρίσης τείνουν να εξαφανιστούν. Για παράδειγμα τα κορίτσια μέχρι τα μέσα του 20ού αιώνα έπρεπε να τηρήσουν την παράδοση που λεγόταν το Ταξίδι του μέλιτος. Εκεί σε αυτόν τον τόπο και πουθενά αλλού μπορούσε να πραγματοποιηθεί η εκπαρθένευση της κοπέλας. Το ταξίδι του μέλιτος αποτελούσε τον τόπο του πουθενά, την ετετοπία χωρίς γεωγραφικά όρια.

Στις μέρες μας οι ετεροτοπίες κρίσης αντικαταστάθηκαν από τις ετεροτοπίες αποκλίσης. Αυτές είναι οι χοροί που τοποθετούνται άτομα με αποκλίνουσα συμπεριφορά σε σχέση με το μέσο όρο. Είναι χώροι που είχε η κοινωνία του ελέγχου κατασκευάζει για να αντιμετωπίσει την διαφορετικότητα που την απειλεί.

Δεύτερη αρχή

Η ετεροτοπία έχει την δυνατότητα να αντιπαράθετε σε ένα πραγματικό τοπο πολλούς χώρους. Με αυτόν τον τρόπο το θέατρο κάνει να διαδέχονται ο ένας τον άλλον στο ορθογώνιο της σκηνής μια σειρά από τόπους ξένους μεταξύ τους. Με αυτόν τον τρόπο κινηματογράφος αποτελεί μια ορθογώνια αίθουσα που προβάλει σε μια οθόνη δύο διαστάσεων έναν χώρο τριών διαστάσεων

Τρίτη αρχή

Οι ετεροτοπίες συνδέονται πολύ συχνά με τμήματα του χρόνου. Η ετεροτοπία ξεκινάει να λειτουργεί πλήρως όταν οι άνθρωποι βρίσκονται σε ένα είδος απόλυτης ρήξης με τον παραδοσιακό τους χρόνο.

Τέταρτη αρχή

Οι ετεροτοπίες οι οποίες προϋποθέτουν πάντοτε την ύπαρξη ενός συστήματος άνοιγματος το οποίο τις απομονώνει και τις καθιστά ταυτόχρονα προσπέλασιμες. Ο τόπος που δημιουργείται από τη ετεροτοπία δεν είναι εύκολα προσβάσιμος. Συνήθως εξαναγκάζομαστε να βρεθούμε εκεί όπως στην περίπτωση μιας φυλακής ενός στρατώνα ή ενός campus συγκέντρωσης προσφύγων και μεταναστών.

Πέμπτη αρχή

Το τελευταίο γνώρισμα των ετεροτοπιών είναι ότι διαθέτει μία λειτουργία με τον χώρο που ξετυλίγεται μεταξύ δύο αντίθετων πόλων. Είτε έχουν ως ρόλο να δημιουργήσουν ένα χώρο ψευδαισθήσεων που καθιστά ανώφελο κάθε πραγματικό χώρο κάθε χώρα που η ανθρώπινη ζωή ελέγχεται και οριοθετείται. Είτε αντιθέτως δημιουργώντας έναν πραγματικό χώρο τόσο τέλει και συγκροτημένο το καθιστά το δικό μας χώρο πρόχειρο.

Το πλοίο-(Καθώς και η πόλη που φτιάχτηκε για την ταινία) αποτελεί ένα κομμάτι που επιπλέει στο χώρο. Ένας τόπος χωρίς τόπο που ζει και υπάρχει για τον εαυτό του που κλίνεται σε αυτόν κι αφήνεται ταυτόχρονα στην απεραντοσύνη της ατμόσφαιρας και

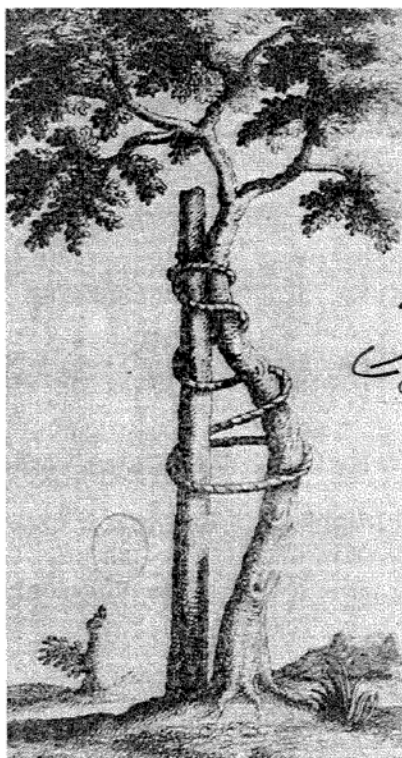
της θάλασσας ώστε να προσπαθήσει να καταγγείλει φαινόμενα που έχουν κατάλοιπα από τις πειθαρχικές κοινωνίες μέχρι τη σύγχρονη κοινωνία ελέγχου της μοναξιάς και της εξατομίκευσης.

Φωτεινές πινακίδες από την πώλη εγκλεισμού του animation
Ένας τόπος χωρίς τόπο που ζει και υπάρχει για τον εαυτό του.

I. N. Andry, *Η ορθοπεδική ή η τέχνη της πρόληψης και της διόρθωσης των σωματικών δυσμορφιών στα παιδιά*, 1749.

Ορθοπεδική
του
18ου αιώνα

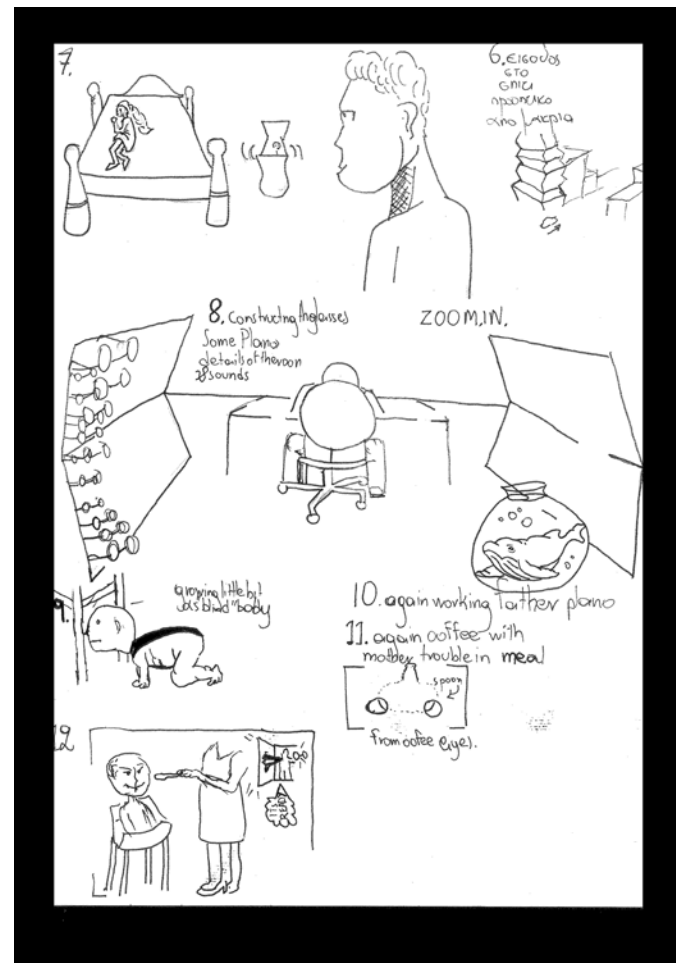
•3•

Andry N. "Η ορθοπεδία, ή η τέχνη να προλαβαίνεις
και να διορθώνεις τις σωματικές δυσμορφίες
στα παιδιά", 1749

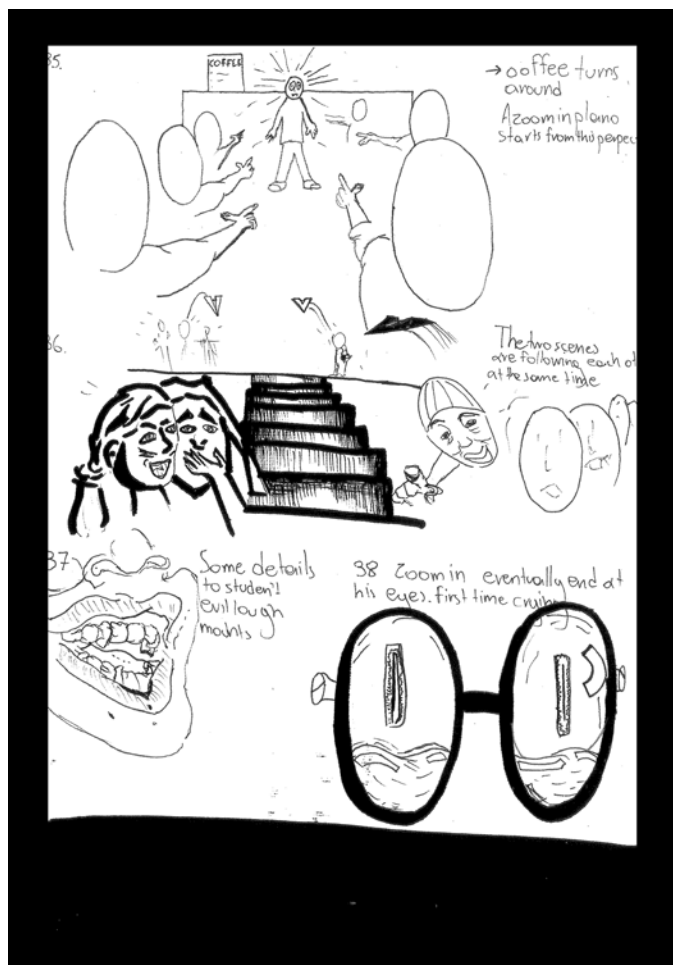
The background of the slide is a light blue rectangle centered on a tan-colored page. The tan page is decorated with black line drawings of various human features: eyes, noses, mouths, and hands. Some of these sketches are partially cut off by the edges of the blue rectangle.

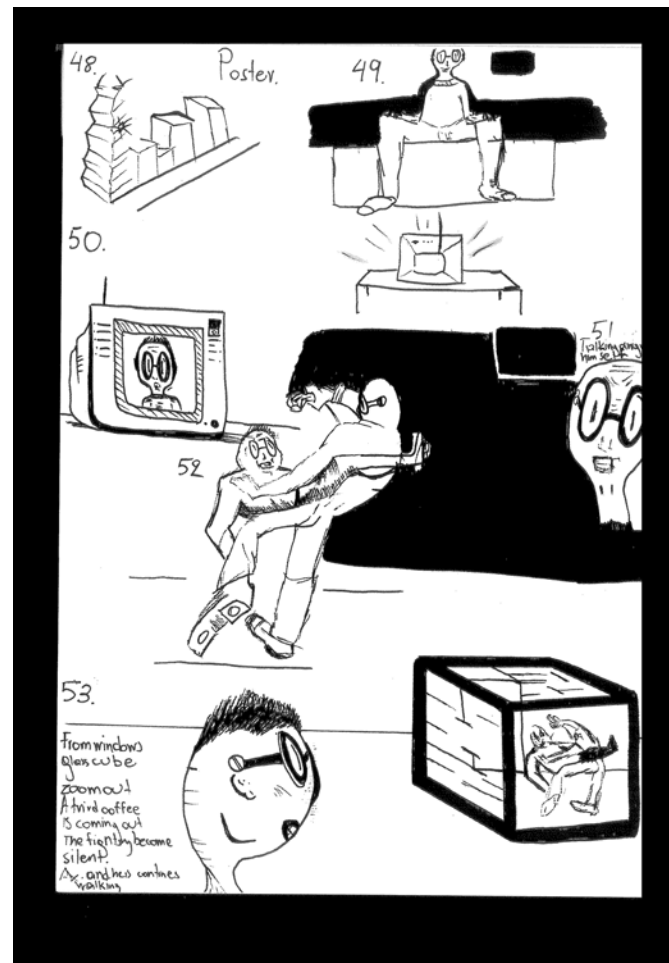
2.

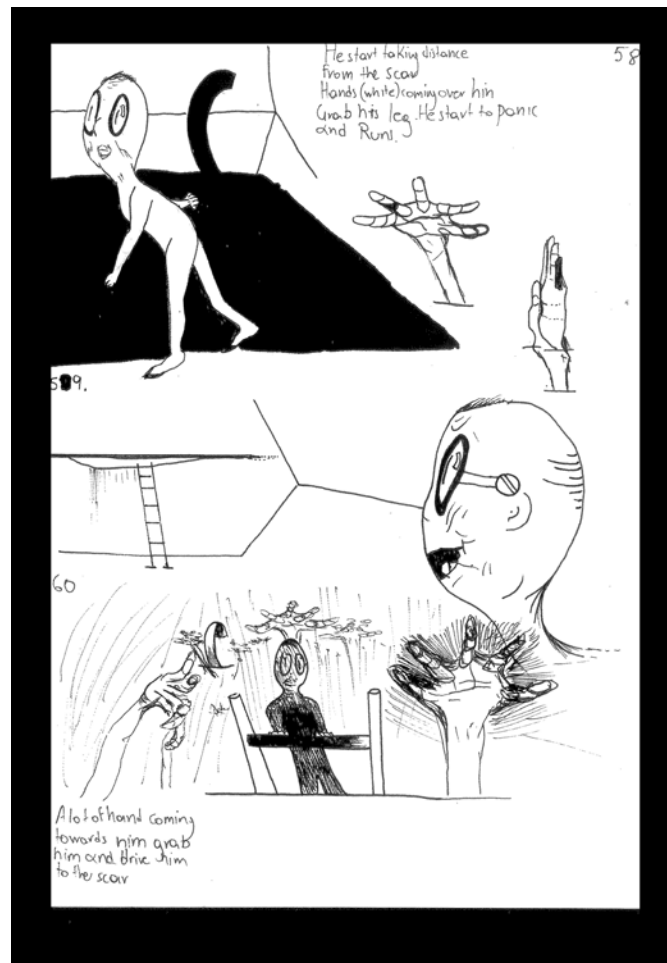
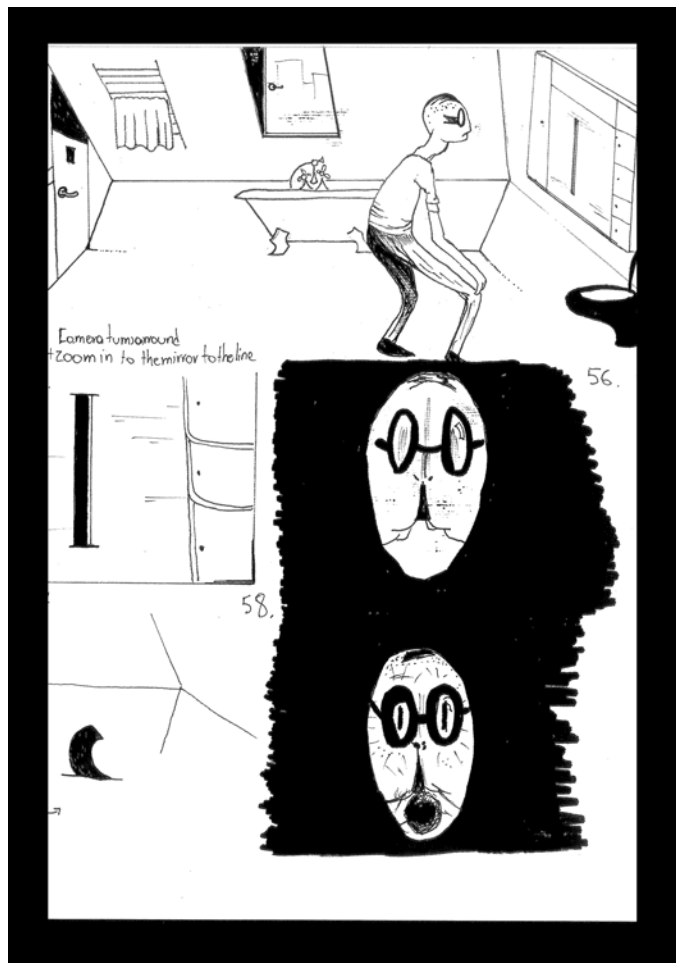
STORYBOARD

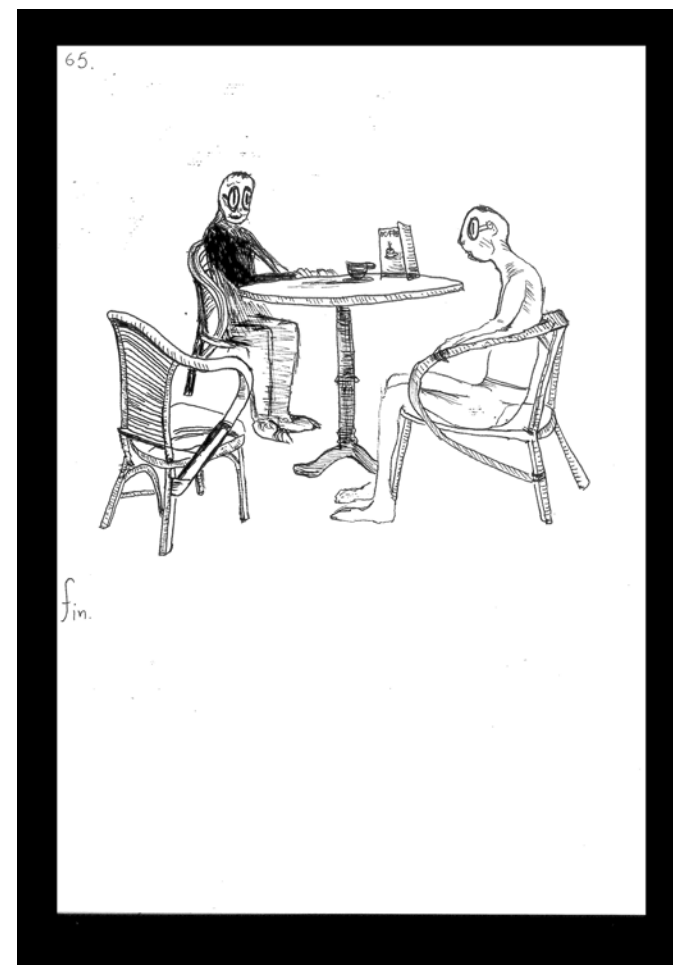
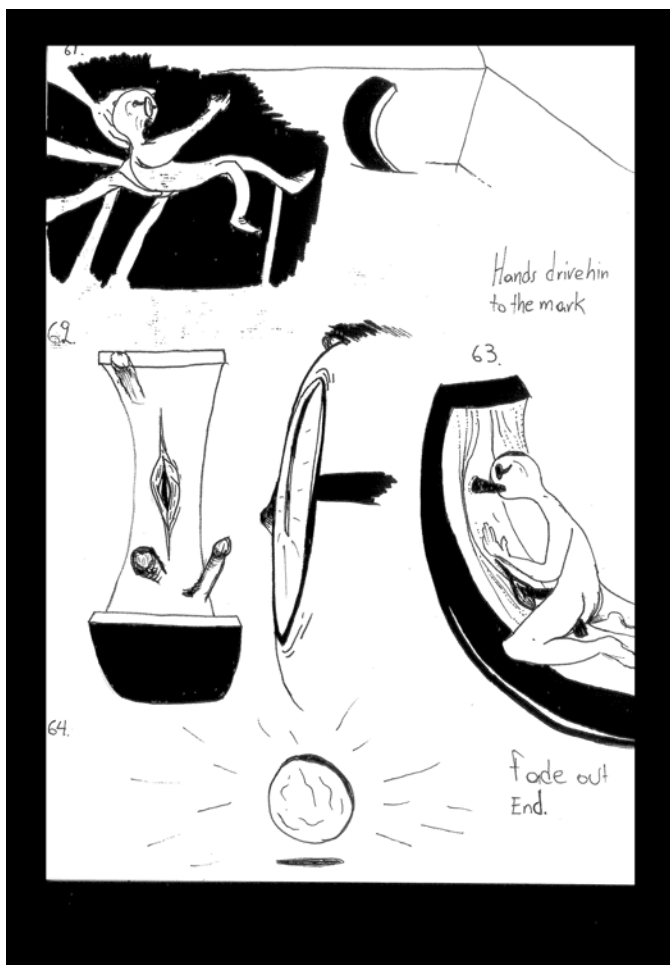

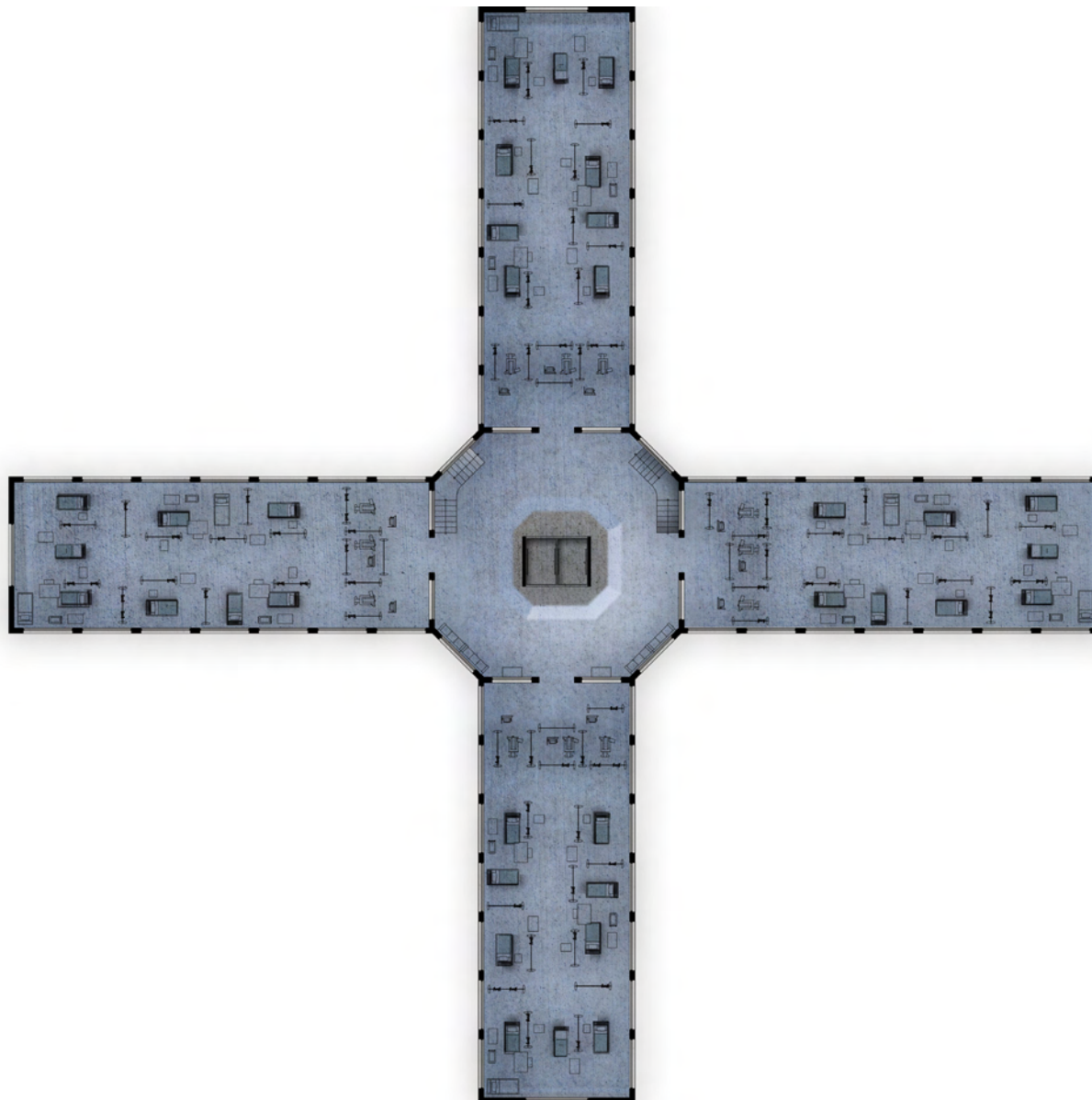

3.

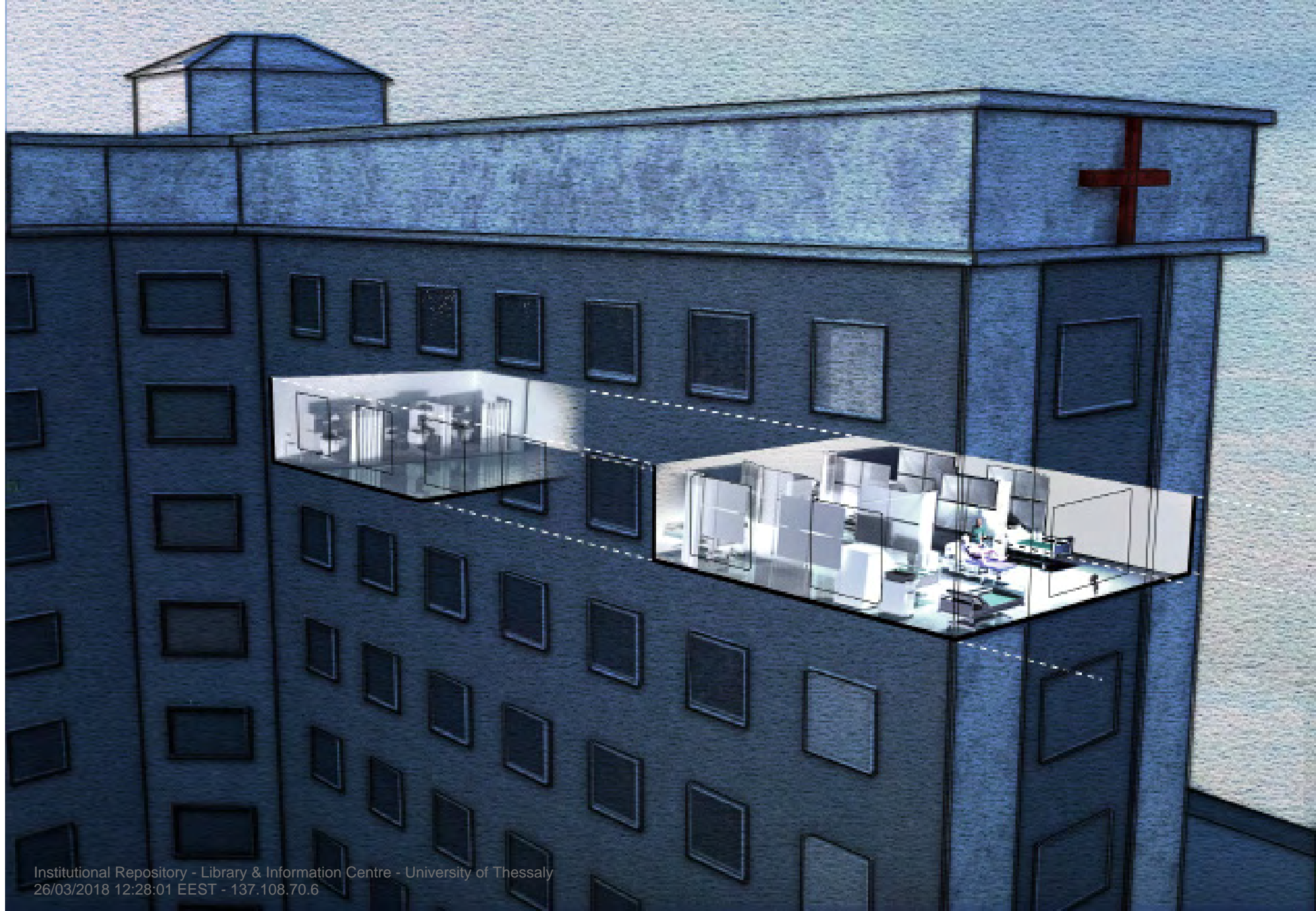
ΕΤΕΡΟΤΟΠΙΕΣ-ΧΩΡΟΙ ΕΓΚΛΕΙΣΜΟΥ-ΣΚΗΝΕΣ

1.Νοσοκομείο

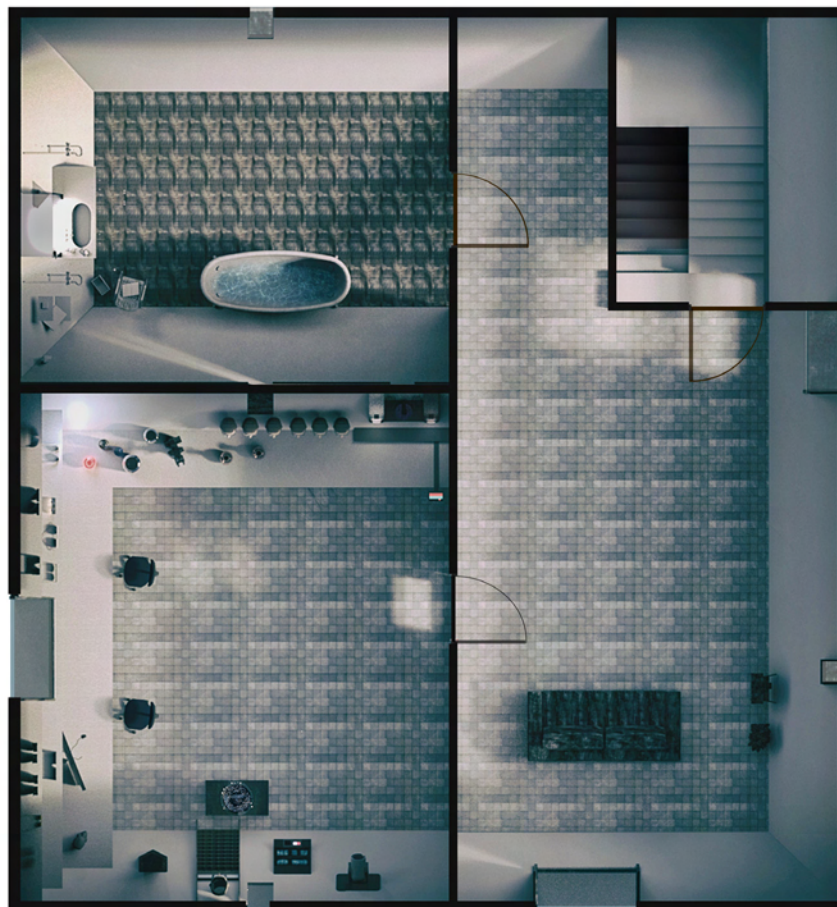

Κάτοψη ορόφου σκηνής

00FFEE

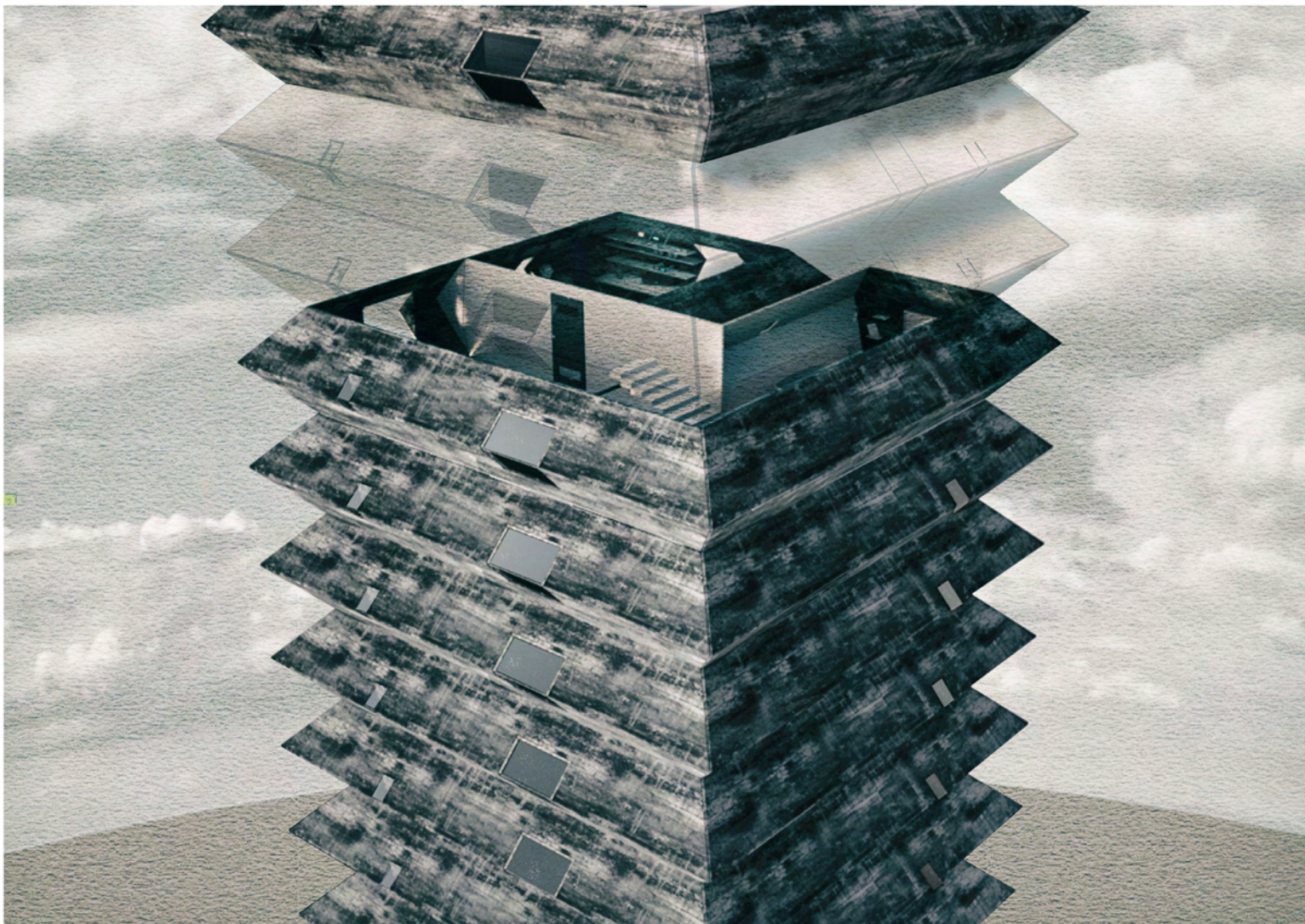

2.Κατοικία

Κάτοψη ορόφου σκηνής

00FFEE

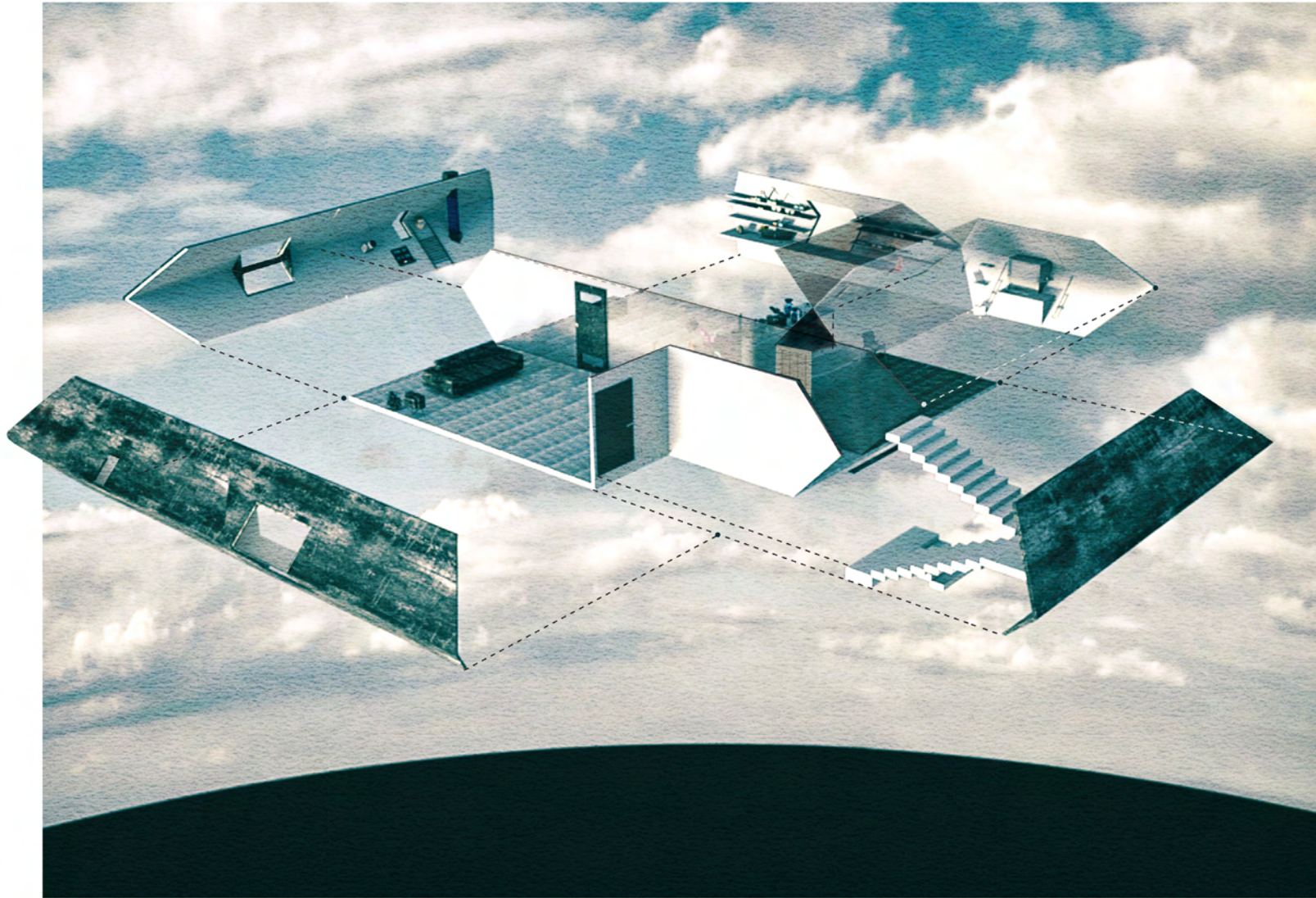

Τομή ορόφου σκηνής

00FFEE

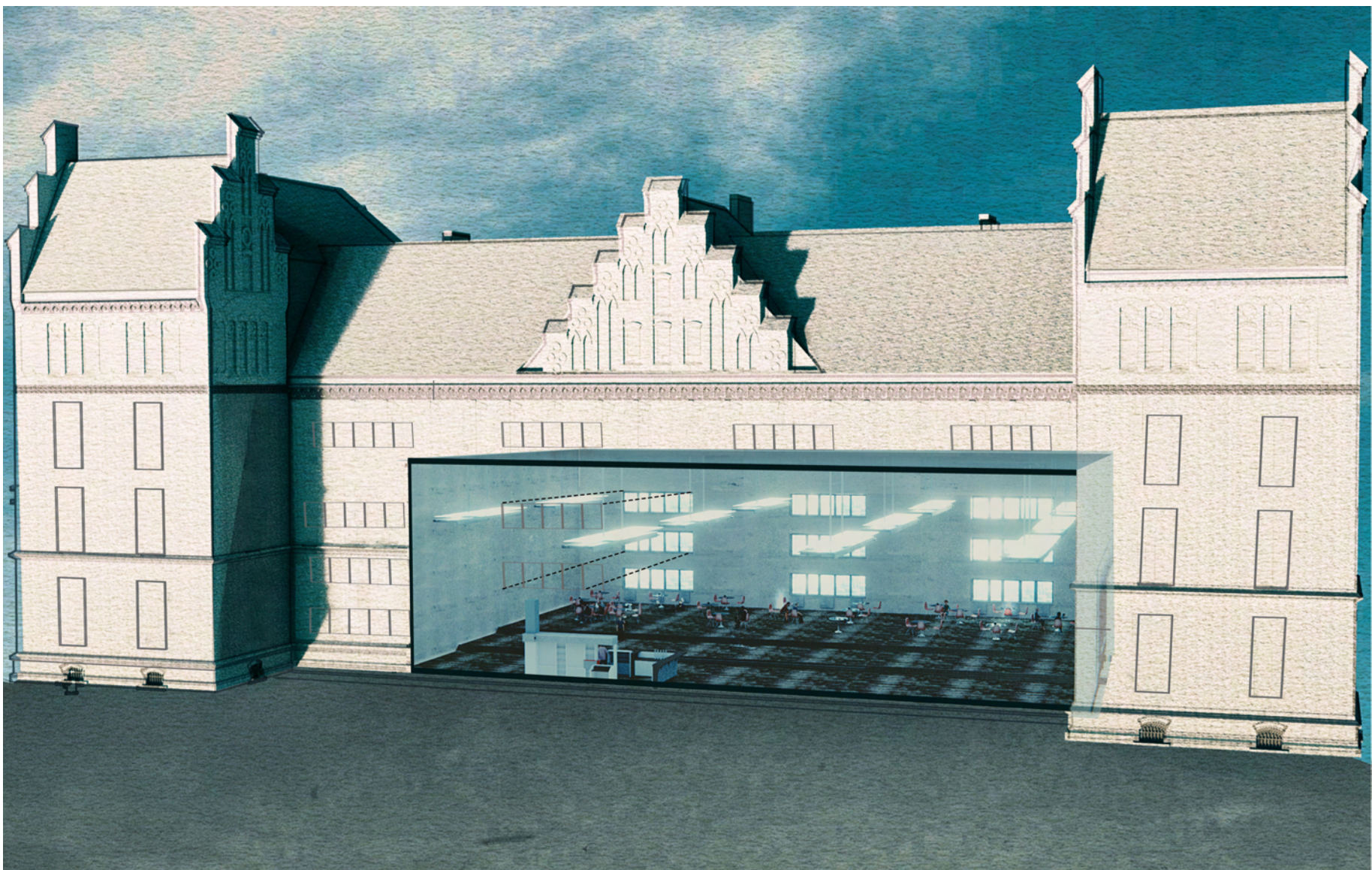
Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/03/2018 12:28:01 EEST - 137.108.70.6

3. Σχολείο(αίθουσα κυλικείου)

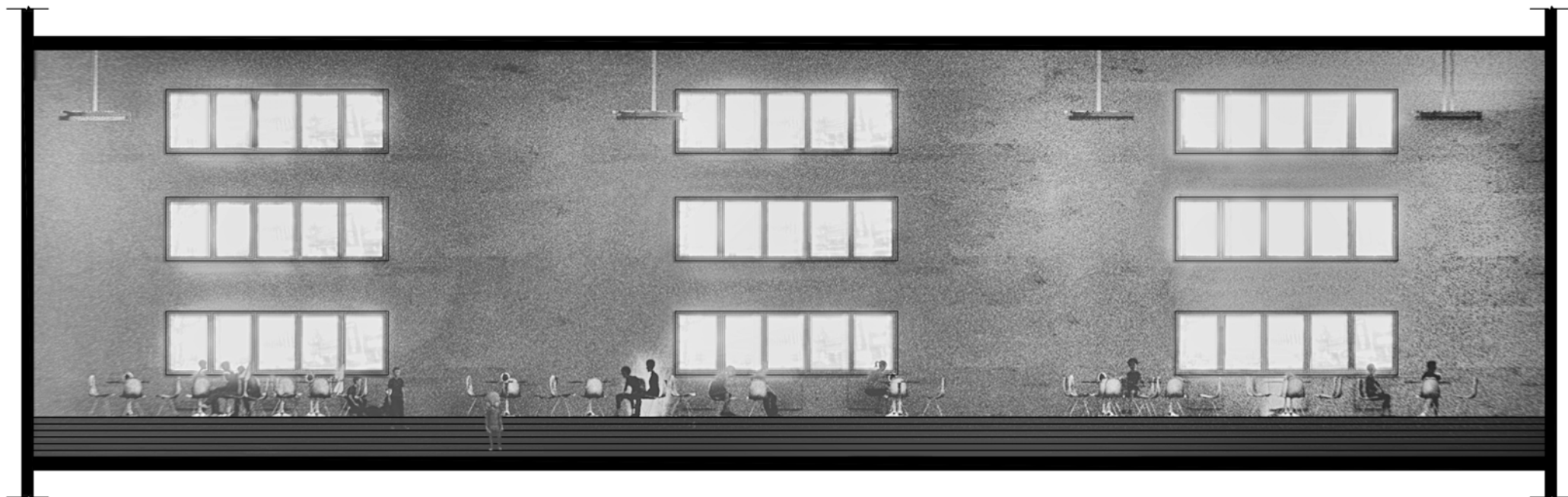

Κάτοψη αίθουσας κυλικείου

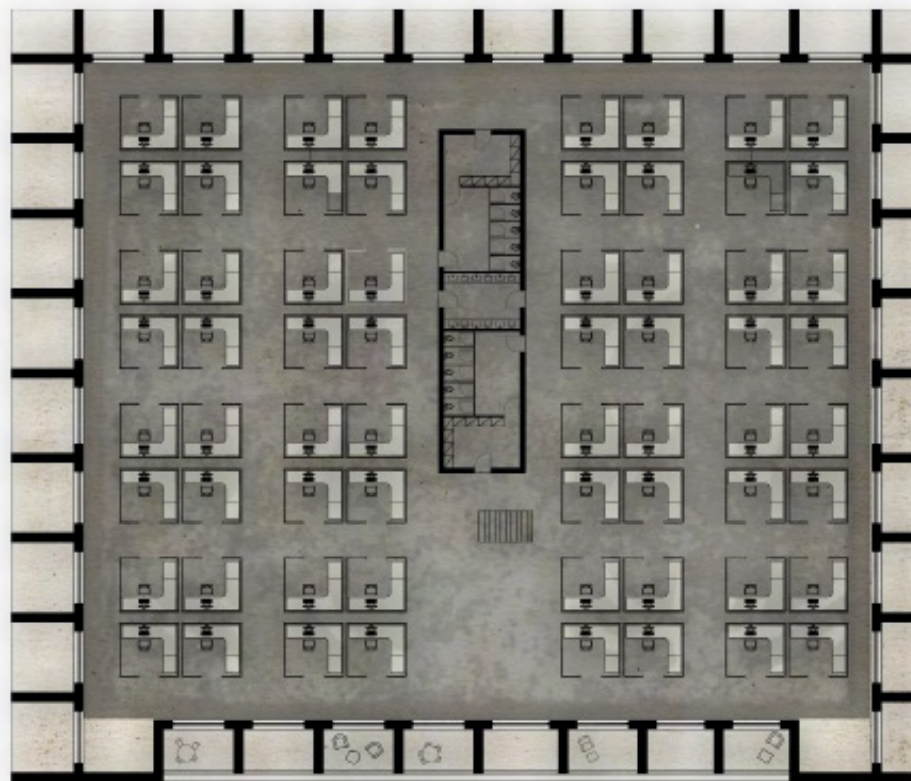

τομή αίθουσας κυλικείου

τομή αίθουσας κυληκείου

4. Κτίριο εργασίας (όροφος σκηνής)

Κάτοψη κτιρίου εργασίας

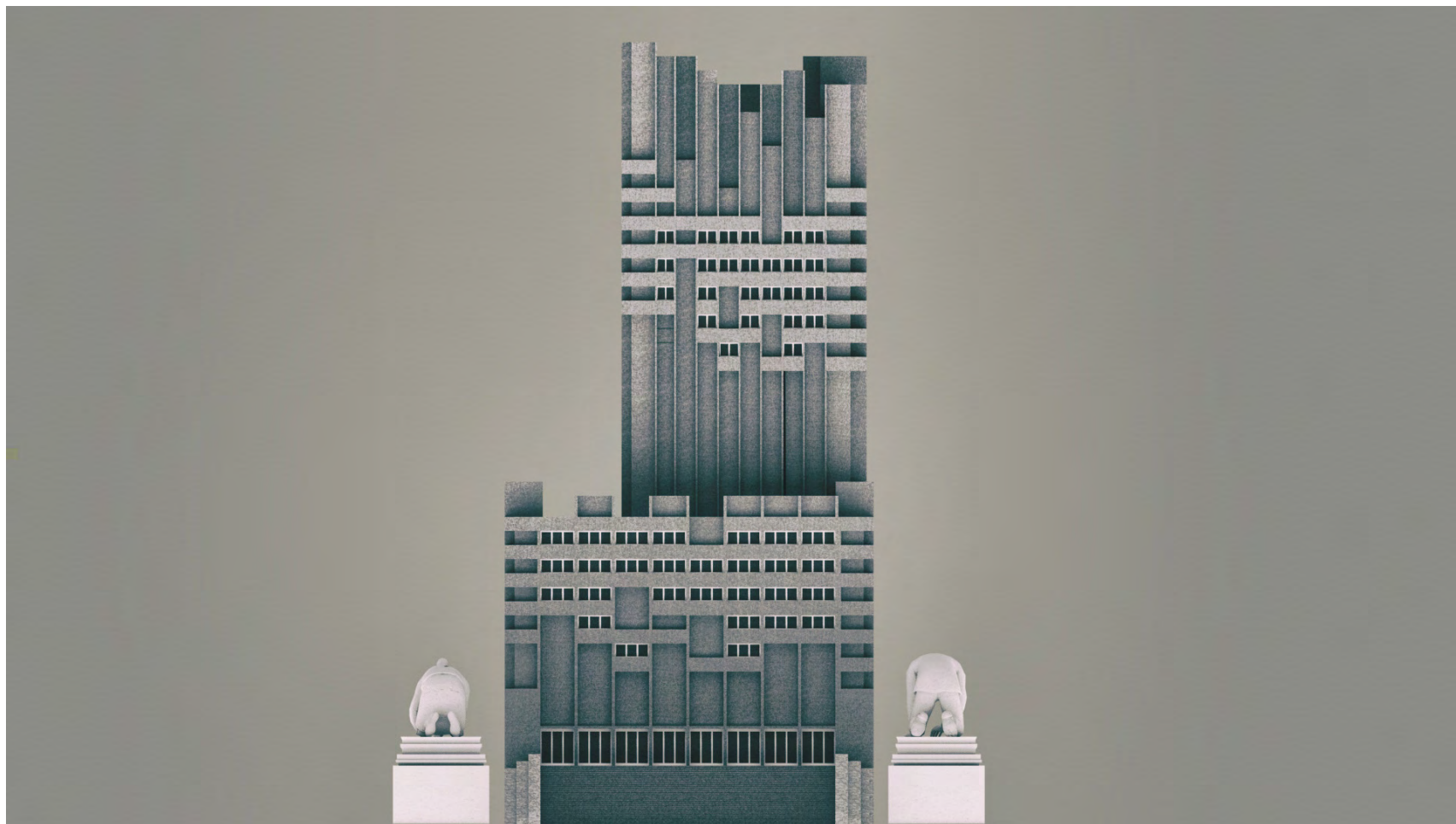
Τομή κτιρίου εργασίας

00FFEE

Όψη κτιρίου εργασίας

Όψη κτιρίου εργασίας

Πλάγια όψη κτιρίου εργασίας

5. Ορφανοτροφείο

όψη ορφανοτροφείου

6. Υπερβατικός χώρος προσωπικού εγκλεισμού
αποτύπωση της εσωτερικής φυλάκισης σε χώρο

Προοπτική κατοψη υπερβατικού χώρου εγκλεισμού

Τομή υπερβατικού χώρου εγκλησίμου

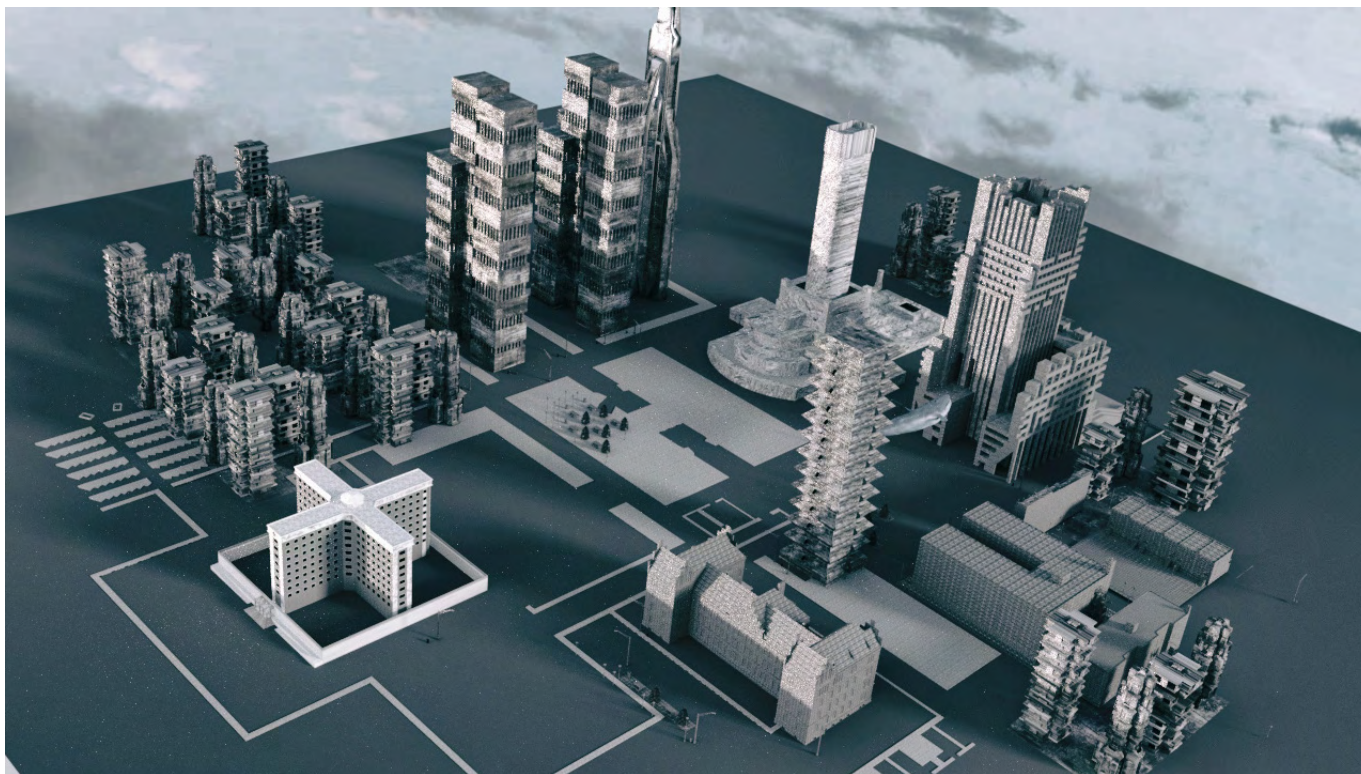

Κάτοψη πόλης εγκλεισμού

OOFFEE

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/03/2018 12:28:01 EEST - 137.108.70.6

Προοπτική άποψη πόλης εγκλεισμού

προοπτική όψη πολης
εγκλεισμού

προοπτική όψη πολης
εγκλεισμού

Ετεροτοπία: Ένας χώρος που υπάρχει μόνο για τον εαυτό του

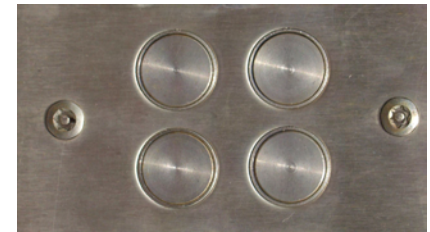
4.

3D MODELING | ANIMATION

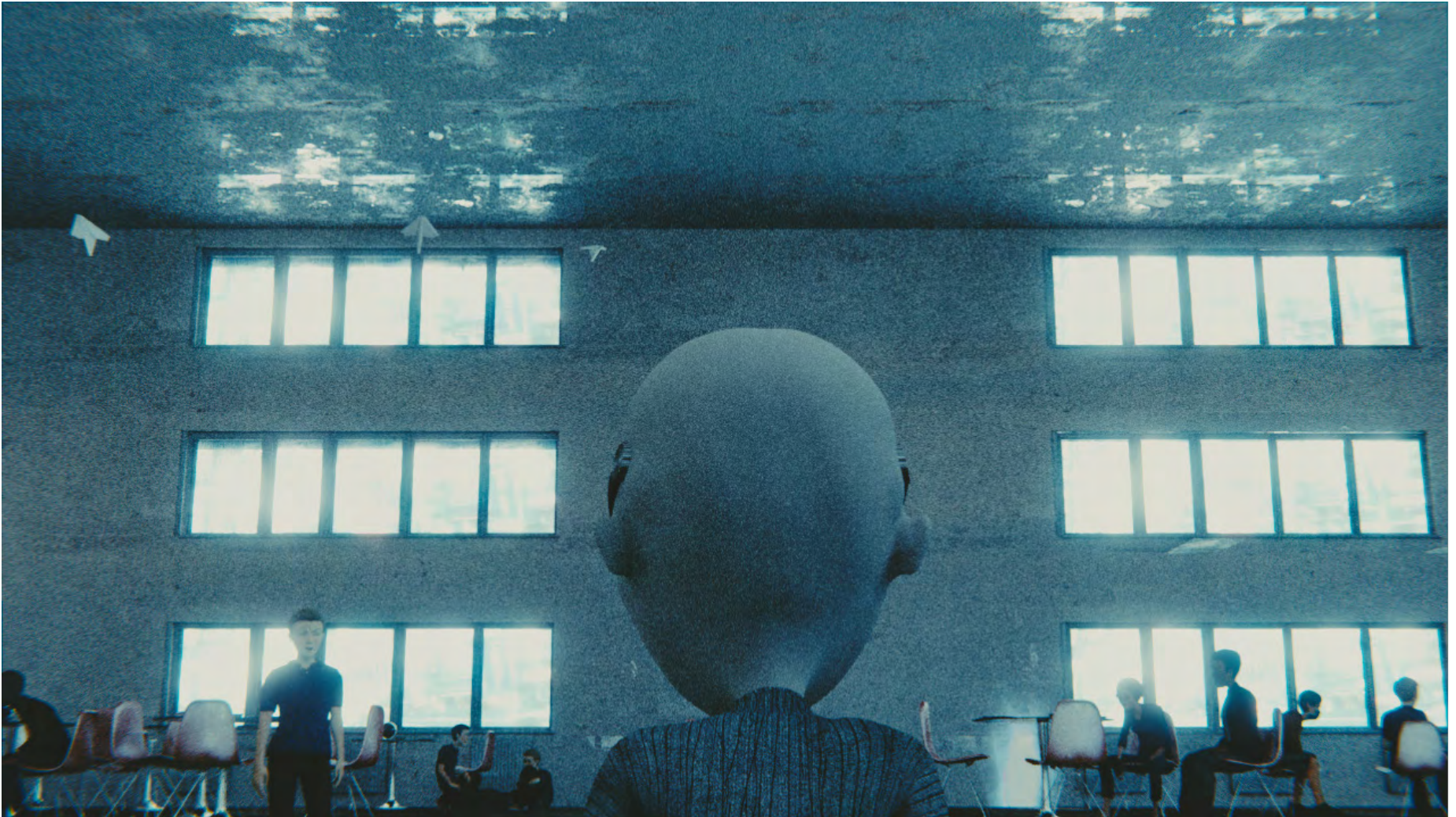
BABY OOFFEE
1st model

Textures

OOFEE

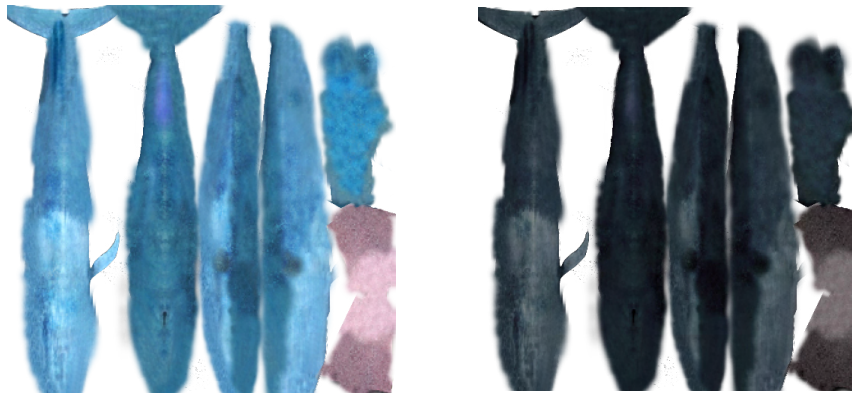

Textures

Cat
5th model

00FFEE

5.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ

OOFEE

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
26/03/2018 12:28:01 EEST - 137.108.70.6

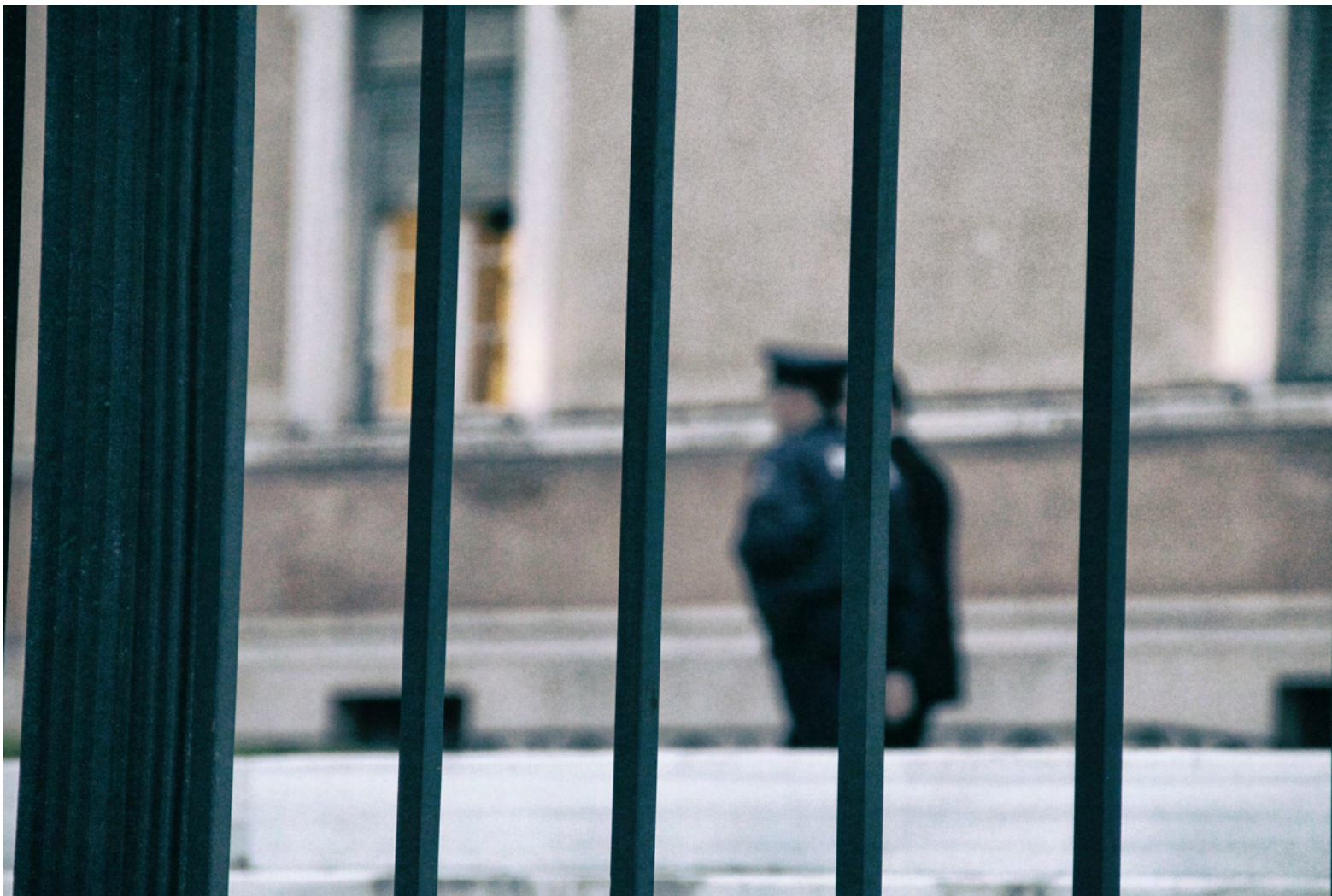

Βιβλιογραφία

1. Augé, M. (1995) Non-places, Introduction to an anthropology of supermodernity, (trns. Howe, J.), London: Verso
 2. Fairweather, L., McConville, S. (2000) Prison Architecture, Policy, design and experience, New York: Routledge, Architectural Press
 3. Foucault, M. (1987) Εξουσία, γνώση και ηθική, (μτφ. Σαρίκας, Ζ.), Αθήνα: ΥΨΙΛΟΝ / ΒΙΒΛΙΑ
 4. Foucault, M. (1999) Ο Μεγάλος Εγκλεισμός, Το πείραμα της ομάδας πληροφόρησης για τις φυλακές, (μτφ. Παντελάκης, Σ.) Αθήνα: Μαύρη Λίστα
 5. Foucault, M. (2011) Επιτήρηση και Τιμωρία, Η Γέννηση της Φυλακής, (μτφ. Μπέτζελος, Τ.), Αθήνα: ΠΛΕΘΡΟΝ
 6. Foucault, M. (2012) Ετεροτοπίες και άλλα κείμενα, (μτφ. Μπέτζελος, Τ.), Αθήνα: ΠΛΕΘΡΟΝ
 7. Goethe, J.-W., VON, (2008) Θεωρία των χρωμάτων (Διδακτικό μέρος), (μτφ. Κλιματσάκης, Π.), Αθήνα: PRINTA
 8. Schuiten, P. (1986) Ο πυρετός της Ουμπρικάνδης, (μτφ. Ιωαννίδου, Λ.), Αθήνα: Παρά Πέντε
 9. Tumin, S., Woolf, J. (1991) Prison Disturbances, April 1990, London: Her Majesty's Stationery Office
- Ακαδημαϊκές Εργασίες
1. Αγγελάκη, Μ., Κουρμουλάκη, Α. (2005) Η Αρχιτεκτονική των Φυλακών ως μέρος του Σωφρονιστικού Συστήματος, (επιβλ. καθηγητής: Κορδάτος, Κ., Λέκτορας ΕΜΠ), Αρχιτεκτονική Σχολή του Πανεπιστημίου Πατρών, Διπλωματική Εργασία

Άρθρα

1. Ίπτεν, Γ. (1998), Η Τέχνη του Χρώματος, (μτφ. Ομορφοπούλου, Ι.), από Κείμενα Εικαστικών Καλλιτεχνών 5, Ένωση καθηγητών καλλιτεχνικών μαθημάτων
2. Racamier, P. C. (1971), Ψυχολογία του αρχιτεκτονικού χώρου, από Αρχιτεκτονικά Θέματα, 5/1971
Πηγές από το Διαδίκτυο
 1. Easter State Penitentiary Historic Site. (<https://www.easternstate.org/>), τελευταία πρόσβαση: 21/06/2017
 2. Η εξέλιξη της αρχιτεκτονικής των φυλακών απομόνωσης. (<https://akea2011.com/2013/02/13/arhitektonikifilakonapomonosis/>), τελευταία πρόσβαση: 21/06/2017
3. Λευκά Κελιά : ο συνειδητός σιωπηλός θάνατος του «Χώρου». (http://thecricket.gr/2014/11/leuka_kelia/), τελευταία πρόσβαση: 19/06/2017
4. Prison Imperfection, by J. T. Clark. (http://www.architectureweek.com/2004/0804/culture_1-1.html), τελευταία πρόσβαση: 19/06/2017
5. ΧΩΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΣΥΝΕΙΔΗΤΟ, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Σχολής Αρχιτεκτόνων ΕΜΠ, Ν. Σιδέρης. (http://archtech.arch.ntua.gr/forum/sideris/xorikotita_kai_asynidito_01.htm), τελευταία πρόσβαση: 17/06/2017

Για την ολοκλήρωση της Διπλωματικής εργασίας ευχαριστώ πολύ τους:

Νανά Βοσδογάνη
Ηρώ Καραβέλα
Νίκη Λαύκα
Διονύσης Πασχάλης
Μύρνα Μαριάνοβιτς
Αναστασία Δεληγιάννη
Ελένη Λαμπροπούλου
Imogen Watson
Adam Fox
Θάνος Μπούλιος
Θοδωρής Σταυρόπουλος
Αναστασία Δημουλιάκη
Αντρέας Πλατής
Αθηνά Αργυροπούλου
Χριστίνα Ηλιάδη
Γιάννης Κομνηνός
Δημήτρης Μοδόπουλος
Γιώργος Σοφτάς

